

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

การจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติ: กรณีศึกษาของศูนย์การเรียนรู้
ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ร.ท.สุภชัย เกิดเจริญพร รน.

- 2 ส.ค. 2561

3756 1 1

b00243722

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤศจิกายน 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ สุภชัย เกิดเจริญพร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์)

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานงานนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.กาญจนา บุญยัง)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ชิตพล ชัยมะดัน)

กรรมการและเลขานุการ

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชนีธ์ ธารเสนา)

วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ และเรียบร้อยไปได้ดีดังที่ด้วยความกรุณาของอาจารย์
ที่ปรึกษางานนิพนธ์ อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่สละเวลาให้ความรู้ในขั้นตอนและกระบวนการทำงานนิพนธ์
ให้คำปรึกษา แนะนำ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชา
การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ และถ่ายทอด
ประสบการณ์อันมีคุณค่าให้แก่บัณฑิตทุกคน

ขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้ตรวจสอบเครื่องมือทั้ง 3 ท่าน คือ อาจารย์ ดร.กิจฐเขต
ไกรवास อาจารย์ทิพวรรณ สิริธรรมสรรค์ นาวาเอกอากม พุ่มทอง ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบ
เครื่องมือ และให้คำแนะนำจนเครื่องมือมีประสิทธิภาพ และทำให้งานนิพนธ์สำเร็จไปได้ด้วยดี

ขอบพระคุณผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัด
ชลบุรี ทุกท่านที่อนุเคราะห์ให้พื้นที่เก็บข้อมูล และเสียสละเวลาในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี

สุดท้าย ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นทุกคน และรุ่นพี่ที่คอยให้คำปรึกษา
ให้ข้อเสนอแนะและชี้แนะแนวทางในการทำงานนิพนธ์ในครั้งนี้ให้สำเร็จไปได้ด้วยความเรียบร้อย
รวมถึงครอบครัว และเพื่อน ๆ ที่คอยดูแล และให้กำลังใจ เพื่อเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยมีความอดทน
มีพลัง จนสามารถฝ่าฟันอุปสรรคทำให้งานนิพนธ์นี้ ประสบความสำเร็จได้ด้วยดี

ร.ท.สุภชัย เกิดเจริญพร

58930274: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน: รป.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: การจัดการความรู้/ ด้านเกษตรธรรมชาติ/ ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ
จังหวัดชลบุรี

ศุภชัย เกิดเจริญพร: การจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติ:
กรณีศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี (KNOWLEDGE
MANAGEMENT FOR SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY RELATING TO
NATURAL AGRICULTURE: A CASE STUDY OF A LEARNING CENTER OF THE NEW
THEORY, AMPHOE SATTAHIP, CHON BURI PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์:
อุษณกร ทาวระมย์, รป.ค. 79 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง
ด้านเกษตรธรรมชาติ รวมถึงการจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติของศูนย์การเรียนรู้
ทฤษฎีใหม่อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการ
สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ เจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้
ทฤษฎีใหม่ ๓ ที่มีการปฏิบัติงานจริงภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๓ จำนวน 20 คน ทำการตรวจสอบ
ความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้าและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) ผลการศึกษามีดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๓ พบว่า มีการดำเนินงานโดยการน้อมนำ
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้ โดยเฉพาะเรื่องของเกษตรธรรมชาติทั้ง 5 กลุ่มงาน คือ การปรับปรุง
บำรุงดิน การผลิตปุ๋ยและสารไล่แมลง การเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อกำจัดขยะและผลิตปุ๋ย การปลูกผักแบบเกษตร
ธรรมชาติ และการเก็บเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาติ ทำให้บุคลากรภายในศูนย์มีความรู้เพิ่มขึ้นและเกิดการเรียนรู้

2. การจัดการความรู้ด้านเกษตรธรรมชาติของบุคลากรภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๓ พบว่า
บุคลากรภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๓ มีเป้าหมายของการจัดการความรู้ คือ การพัฒนาคน การพัฒนางาน
และการพัฒนาองค์กร มีการแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งภายใน การอบรมจากครู รุ่นพี่สอนงานรุ่นน้อง และภายนอก
ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๓ การออกไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ การพูดคุยซักถามกับคณะที่เข้ามาศึกษาดูงาน
มีการรวบรวมความรู้ในรูปแบบการจดจำ การจดบันทึก และมีการสร้างความรู้จากตัวเองและผู้อื่น

3. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาครั้งนี้คือ 1) ควรกำหนดให้การจัดการความรู้ (KM) เป็นหนึ่ง
ในนโยบายของหน่วยงาน โดยต้องมีการกำหนดเป้าหมายและระยะเวลาที่ชัดเจนรวมถึงมีการติดตาม ประเมินผล
อย่างเป็นรูปธรรม และควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรทั้งภายในและภายนอกศูนย์การเรียนรู้
ทฤษฎีใหม่ ๓ เพื่อการเพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องให้ผู้ที่ไม่เข้าใจการจัดการความรู้
สามารถเรียนรู้และเข้าใจวิธีการได้อย่างทั่วถึง 2) จัดฝึกอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้
(KM) แก่บุคลากรภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๓ เพื่อให้เห็นความสำคัญและนำไปปฏิบัติในหน่วยงาน
อย่างจริงจังและสร้างความเข้าใจ สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ เรื่องการจัดการความรู้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

58930274: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.

(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: KNOWLEDGE MANAGEMENT/ NATURAL AGRICULTURE/ LEARNING
CENTER FOR THE NEW THEORY

SUPPACHAI KERDCHAROENPORN: KNOWLEDGE MANAGEMENT FOR
SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY RELATING TO NATURAL AGRICULTURE:
A CASE STUDY OF A LEARNING CENTER OF THE NEW THEORY, AMPHOE
SATTAHIP, CHON BURI PROVINCE. ADVISOR: AUSANAKORN TAVAROM, D.P.A.
79 P. 2017.

The purposes of this qualitative study were to examine a current implementation of Sufficiency Economy Philosophy in relation to natural agriculture and to investigate knowledge management of Sufficiency Economy relating to natural agriculture implemented by the learning center for the New Theory, located in Amphoe Sattahip, Chon Buri Province. An in-depth interview technique was used to collect the data from 20 employees, working for the learning center of the New Theory, who have implemented the new theories. The collected data were verified for their validity, reliability, and accuracy by a triangulation technique. Also, a content analysis technique was used to analyze the collected data. The results of the study were as follows:

1. It was found that the learning center has implemented Sufficiency Economy Philosophy in relation to natural agriculture in 5 tasks. These included soil improvement, production of fertilizer and pesticide, earth-worm raising for waste elimination and fertilizer production, natural vegetation, and conservation of seeds for natural agriculture. The implementation of the New Theory increased the employee's level of knowledge and enhanced their learning.

2. Regarding knowledge management, it was shown that the subjects at the learning center had set their goals for knowledge management, including the development of people, work, and organizations. There were exchanges of knowledge both inside and outside the learning center. These included the trainings from teachers, teaching from seniors to juniors, taking study field trips, discussing and exchanging ideas with people visiting the learning center, recalling and note-taking, self-created knowledge and knowledge gained from others.

3. Based on the results from this study, it was suggested that knowledge management (KM) should be included as one of the policies of the learning center with clear length of implementation and a concrete evaluation. Also, there should be an exchange of ideas among people, working for the learning center and outsiders in order to continuously increase and enhance their level of knowledge, especially among those who have not had full understanding of knowledge management. Furthermore, there should be trainings for staff in the learning center on how to conduct knowledge management. These trainings could help to raise their awareness of the importance of knowledge management. This might result in the implementation, communication, and better understanding of knowledge management.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้.....	5
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง.....	12
บริบทของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	32
วิธีการวิจัย.....	32
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants).....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	35
การวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล.....	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	37
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์.....	37
ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานด้านเกษตรธรรมชาติของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอเสด็จ จังหวัดชลบุรี	42
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตร ธรรมชาติ.....	60
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	66
สรุปผลการวิจัย	66
อภิปรายผล.....	67
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	73
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	79

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	29
2	แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย	33
3	สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์.....	39

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	2
2	โมเดลปลาทู (Tuna model).....	8
3	โมเดลเซกิ (SECI model).....	10
4	ปรัชญาของเศรษฐกิจแบบพอเพียง.....	16
5	สัดส่วนพื้นที่เศรษฐกิจแบบพอเพียง.....	18
6	ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสตึกหีบ จังหวัดชลบุรี.....	42
7	พื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสตึกหีบ จังหวัดชลบุรี.....	43
8	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข.....	44
9	ถั่วปอเทือง.....	45
10	ต้นถั่วพริ้ว.....	45
11	การปรับปรุงบำรุงดิน.....	46
12	การห่มดิน/คลุมดินด้วยฟางข้าว หญ้าแฝก ใบไม้ ขุยมะพร้าว และหญ้า.....	46
13	ขั้นตอนการปรับปรุงบำรุงดิน.....	47
14	วัตถุดิบในการทำปุ๋ยหมัก (หญ้า, ใบไม้, กิ่งไม้เล็ก ๆ).....	48
15	การผลิตปุ๋ยหมัก.....	48
16	สารเร่งซุเปอร์ พด. 1 สำหรับผลิตปุ๋ยหมัก.....	49
17	สารเร่งซุเปอร์ พด. 2 สำหรับผลิตน้ำหมักชีวภาพ 50 ลิตร.....	50
18	สารเร่งซุเปอร์ พด. 7 สำหรับผลิตสารควบคุมแมลงศัตรูพืช.....	51
19	ขั้นตอนการทำปุ๋ยหมัก (ด้านซ้าย) และขั้นตอนการทำสารไล่แมลง (ด้านขวา).....	52
20	ไส้เดือนดินสีแดง.....	53
21	ขั้นตอนการเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อกำจัดขยะและผลิตปุ๋ย.....	55
22	การปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติ.....	56
23	ขั้นตอนการปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติ.....	57
24	การเพาะเมล็ดพันธุ์.....	58
25	ขั้นตอนการเก็บเมล็ดพันธุ์.....	59
26	แถวเขี่ยยอด สรุปผลการดำเนินงานในแต่ละวันและสอดแทรกองค์ความรู้ต่าง ๆ จากครู.....	62

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
27	รุ่นพี่สอนงานและนำรุ่นน้องทำงาน	63
28	แลกเปลี่ยนความรู้กับคณะที่มาศึกษาดูงานและผู้มีประสบการณ์	64

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง โดยเฉพาะในสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร (Information age) ที่ไร้พรมแดน ทำให้เกิดการแข่งขันกันสูง โดยเฉพาะด้านความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย เพื่อความอยู่รอดและความเจริญก้าวหน้าขององค์กรต่าง ๆ มีสิ่งสำคัญ คือ ความรู้ที่ถูกรวบรวม มาพัฒนาให้ตรงกับบริบทขององค์กร และนำมาปรับใช้อย่างได้ผลจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ ความรู้ดังกล่าวที่มีอยู่นั้น ได้ถูกส่งต่อและถ่ายทอดต่อกันจากรุ่นสู่รุ่น และมีการนำความรู้จาก ภายนอกองค์กร ประสบการณ์ที่เกิดจากปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่านการแก้ไขจนประสบความสำเร็จ ดังนั้นองค์กรต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้ (Knowledge Management [KM]) เพื่อให้ความรู้ที่มีอยู่ได้รับการถ่ายทอด แลกเปลี่ยน และนำมาใช้ในการปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ จนกลายเป็นความรู้ที่อยู่ในตัวบุคลากรและองค์กรต่อไป

การจัดการความรู้ (Knowledge Management [KM]) เป็นกระบวนการที่นำมาใช้ เพื่อยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานการให้บริการที่ดี และรวดเร็วขึ้น ผลักดันให้เกิดการสร้าง นวัตกรรมใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากร เป้าหมายของการจัดการความรู้ คือ การพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาองค์กร ในปัจจุบันนี้ มีการศึกษาเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจแบบพอเพียงกันอย่างกว้างขวาง ความรู้ที่ปรากฏในปรัชญา เศรษฐกิจแบบพอเพียง ได้แก่ “ความระลึก” (สติ) กับ “ความรู้ซัด” (ปัญญา) ซึ่งเป็นความรู้ที่ลึกซึ้ง และมีรายละเอียดมากมาย การนำปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงไปขับเคลื่อนโดยนำความรู้ จากแหล่งต่าง ๆ มารวบรวมเป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับความหมายแบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง ประวัติความเป็นมา พระราชดำรัสที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอเพียง ด้านเกษตรกรรม การนำมาปรับ ใช้ในการดำเนินชีวิตและครอบครัว เป็นต้น

ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตตหีบ จังหวัดชลบุรี เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่กองทัพเรือ ก่อตั้งขึ้นเพื่อนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินกิจการฝึกรอบรม ให้กับเจ้าหน้าที่ และถ่ายทอดให้ผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาดูงาน ซึ่งภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ มีกิจกรรมฐานเรียนรู้ และองค์ความรู้ที่หลากหลาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเก็บข้อมูลเพื่อศึกษา เกี่ยวกับการจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ โดยเลือกศึกษา ความรู้ด้านเกษตรธรรมชาติ ด้วยเหตุผลว่าเกษตรธรรมชาติมีองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของ

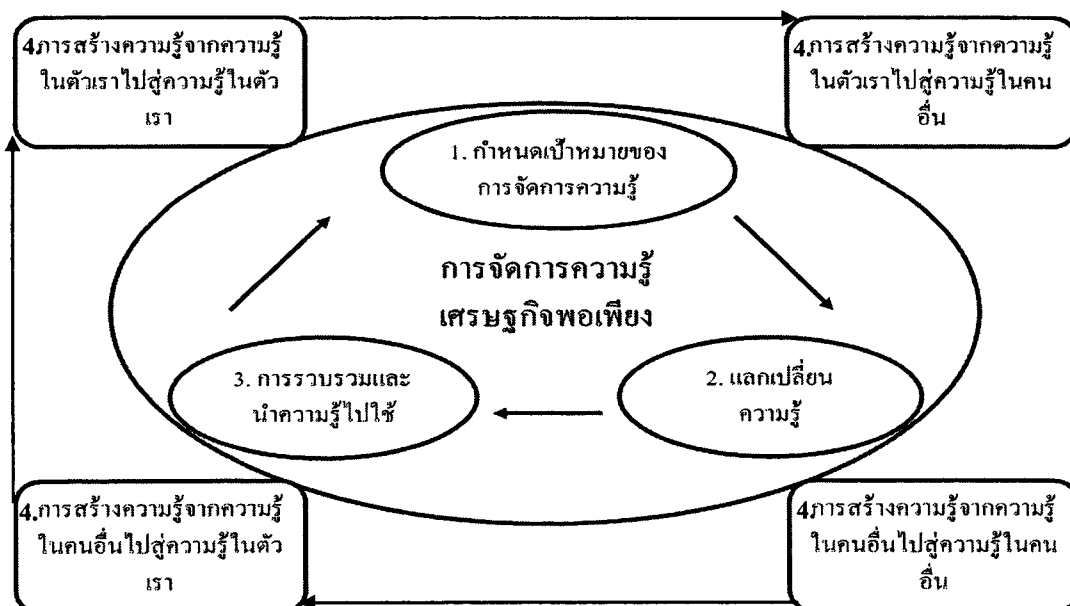
เศรษฐกิจแบบพอเพียง ผู้วิจัยคิดว่าถ้าได้มีการจัดการความรู้ที่เป็นระบบก็จะส่งผลให้ความรู้ในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ได้มีการจัดเก็บ รวบรวม พัฒนา และถ่ายทอดให้กับบุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ จากรุ่นสู่รุ่น และผู้ที่เข้าศึกษาดูงานได้เป็นอย่างดีและเกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ด้านเกษตรธรรมชาติของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาการจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำหลักการของเซกิโมเดล (SECI model) มาประยุกต์ใช้เป็นหลักการวิเคราะห์การจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ และได้กำหนดมิติของการศึกษาไว้ 4 มิติ ดังนี้ 1) เป้าหมายของการจัดการความรู้ 2) การแลกเปลี่ยนความรู้ 3) การรวบรวมและนำความรู้ไปใช้ และ 4) การสร้างความรู้ โดยสามารถอธิบายตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติของเจ้าหน้าที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี ใน 4 มิติ คือ 1) เป้าหมายของการจัดการความรู้ 2) การแลกเปลี่ยนความรู้ 3) การรวบรวมและนำความรู้ไปใช้ และ 4) การสร้างความรู้ซึ่งความรู้ด้านเกษตรธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 5 เรื่อง ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมัก การทำปุ๋ยชีวภาพ การเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อผลิตปุ๋ย การปลูกผักอินทรีย์ และการเก็บเมล็ดพันธุ์พืช

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) คือ เจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี จำนวน 40 คน (จากฝ่ายธุรการ ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2560) โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกบุคลากรตามเกณฑ์อายุ ราชการ และตำแหน่งงาน มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 คน

ขอบเขตด้านเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยและเก็บข้อมูล 6 เดือน (เดือนกรกฎาคม-เดือนธันวาคม พ.ศ. 2560)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรวบรวมและจัดเก็บความรู้ อย่างเป็นระบบภายในองค์กร เพื่อที่จะนำมาใช้หรือถ่ายทอดกันได้ภายในองค์กรเกิดประโยชน์ ต่อการปฏิบัติงานจริง

การจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ หมายถึง กระบวนการที่บุคลากรภายในศูนย์การเรียนรู้ ฯ สร้างขึ้นเพื่อรวบรวม และจัดเก็บความรู้ด้านเกษตร ธรรมชาติอย่างเป็นระบบภายในศูนย์การเรียนรู้ ฯ เพื่อที่จะนำมาใช้หรือถ่ายทอดกันภายในศูนย์ การเรียนรู้ ฯ และเกิดประโยชน์สูงสุด

การสร้างความรู้ หมายถึง การสร้างความรู้จากการฟัง การดู และการสังเกต ในลักษณะ ความรู้จากตัวเราไปสู่ตัวเรา ความรู้จากตัวเราไปสู่คนอื่น ความรู้จากคนอื่น ไปสู่คนอื่น และความรู้ จากคนอื่น ไปสู่ตัวเรา

เป้าหมายของการจัดการความรู้ หมายถึง การจัดการความรู้เพื่อใช้ในการพัฒนางาน และเพื่อใช้ในการพัฒนาคน

การแลกเปลี่ยนความรู้ หมายถึง บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
ทั้งจากตัวเอง และผู้อื่นเพื่อให้เกิดการกระจายของความรู้

การรวบรวมและนำความรู้ไปใช้ หมายถึง การค้นคว้าหาความรู้จากหลายแหล่งด้วยวิธี
ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

เศรษฐกิจแบบพอเพียง หมายถึง การใช้ชีวิตอย่างสมดุล โดยใช้ทางสายกลาง
ประกอบด้วย ความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป
โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจึงต้องเป็นไป
อย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
จากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ
และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ
ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

ความรู้ด้านเกษตรธรรมชาติ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการทำการเกษตรที่ลด ละ เลิก
การใช้เคมี โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารไล่แมลงที่ผลิตขึ้นเองอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความสมดุลของ
ระบบนิเวศภายในแปลง จนในที่สุดก็ไม่จำเป็นต้องใช้ปุ๋ยเคมีและสารไล่แมลงใด ๆ อีกเลย เพราะสภาพ
โครงสร้างของดินดีขึ้น

ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ฯ หมายถึง ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัด
ชลบุรี

เจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ หมายถึง ทหารกองประจำการที่บรรจุเป็น
เจ้าหน้าที่อยู่ในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสนับสนุนแผนพัฒนาเสริมสร้างให้เจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้
ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอเพียง
ด้านเกษตรธรรมชาติ เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน และการดำเนินชีวิตต่อไป
2. เพื่อรวบรวมและจัดเก็บความรู้ด้านเกษตรธรรมชาติภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่
อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะนำมาใช้หรือถ่ายทอดกันภายในศูนย์การเรียนรู้
ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานจริง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติ: กรณีศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้
 - 1.1 ความหมายของการจัดการความรู้
 - 1.2 องค์ประกอบและโมเดลการจัดการความรู้
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง
 - 2.1 ความเป็นมาของเศรษฐกิจแบบพอเพียง
 - 2.2 ความหมายของเศรษฐกิจแบบพอเพียง
3. บริบทของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ (Knowledge Management [KM]) เกิดขึ้นเนื่องจากในยุค โลกาภิวัตน์ (Globalization) โลกมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและการแข่งขันที่รุนแรง นอกจากทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นปัจจัยหลักขับเคลื่อนให้เกิดความสำเร็จ ความรู้ก็มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้นซึ่งการจะประสบความสำเร็จและอยู่รอดในยุคนี้ต้องมีฐานความรู้ที่มั่นคง มีระบบและมีความต่อเนื่อง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ มีบทบาทจนทำให้เกิดสังคมฐานความรู้ (Knowledge-based society) มองความรู้เป็นทุนทางปัญญาใช้สร้างคุณค่าและมูลค่า และในขณะเดียวกันทุนทางปัญญาก็เพิ่มพูนขึ้น ด้วยกระบวนการนี้เป็นวงจรไม่รู้จบ มีการหมุนเกลียวความรู้ (Knowledge spiral)

หัวใจของการจัดการความรู้ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มคนที่ทำงานด้วยกัน มีความเกี่ยวข้องกับคน งาน และความรู้ การจัดการความรู้เริ่มต้นที่งาน คือ การกำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ของงาน โดยกลุ่มผู้ร่วมงานเป็นผู้กำหนด โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ทำให้ทุกคนเกิดความมุ่งมั่นร่วมกันเพื่อบรรลุความสำเร็จนั้น จึงร่วมกันสร้าง ค่านคว้า และยกระดับความรู้สำหรับนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนางาน และในกระบวนการทำงานนั่นเองมีการหมั่นสังเกตเก็บข้อมูล

และร่วมกันตีความจากประสบการณ์ทำงาน กลั่นหรือคกผลึกออกมาเป็นความรู้สำหรับนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน วนเวียนเป็นวัฏจักรไม่มีวันจบสิ้น

การจัดการความรู้เกิดขึ้นจากการค้น พบว่า องค์กรต้องสูญเสียความรู้ไปพร้อม ๆ กับการที่บุคลากรลาออกหรือเกษียณอายุทางราชการ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการขององค์กร เป็นอย่างยิ่ง ถ้าหากองค์กรจะพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) จะต้องบริหารจัดการความรู้ภายในองค์กรให้เป็นระบบเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้จริง และต่อเนื่อง เป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อภายหลังจากที่บุคลากรมีความรู้ความชำนาญแล้ว โดยองค์กรจะอย่างไรให้บุคลากรเหล่านั้นยินดีถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น และขั้นตอนสุดท้าย คือ องค์กรจะต้องหาวิธีและเทคนิคในการจัดเก็บความรู้เฉพาะไว้กับองค์กร อย่างมีระบบ เพื่อที่จะนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดวงเดือน จันทร์เจริญ, 2549)

ความหมายของการจัดการความรู้

Senge (1990) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการทางธุรกิจ ที่องค์กรใช้ในการสร้างและเผยแพร่ความรู้ การที่องค์กรให้คุณค่าแก่ทรัพยากรความรู้และมองหาวิธีการที่จะจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรความรู้ที่มีประสิทธิภาพ การได้มาซึ่งความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อบุคคลที่เหมาะสมในเวลาที่ถูกต้องช่วยให้บุคคลได้แลกเปลี่ยนและใช้ข้อมูล หรือสารสนเทศร่วมกันในการปฏิบัติงาน โดยมุ่งที่การปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร

Takeuchi and Nonaka (1986 อ้างถึงใน ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2548, หน้า 45) ให้ความหมายกับการจัดการความรู้ว่า คือ “กระบวนการในการสร้างความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง เผยแพร่ความรู้ทั่วทั้งองค์กร และนำไปเป็นส่วนประกอบสำคัญของผลิตภัณฑ์บริหาร เทคโนโลยี และระบบใหม่ ๆ”

Bennet and Bennet (2003 อ้างถึงใน ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2548, หน้า 45-46) ให้ความหมายของการจัดการความรู้ว่า กระบวนการที่เป็นระบบในการสร้าง รักษา และสนับสนุนให้องค์กรใช้ความรู้ของบุคคลและความรู้ของส่วนร่วมในการทำงานเพื่อให้บรรลุพันธกิจขององค์กร โดยมองการจัดการความรู้เป็นเสมือนการสร้างความสำเร็จเปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน เพื่อให้การทำงานมีผลงานสูงสุด

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์ (2548, หน้า 47) กล่าวว่า การจัดการความรู้ คือ กระบวนการในการสร้างประมวล เผยแพร่ และใช้ความรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการดำเนินงาน

พริศดา วิเชียรปัญญา (2547 อ้างถึงใน กิตติคุณาภรณ์ ชุขลา, 2549, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของการจัดการความรู้ว่า หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการประมวลความรู้ สารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคล เพื่อสร้างความรู้

หรือนวัตกรรม และจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องทางต่าง ๆ ที่องค์กรจัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งปัน และถ่ายโอนความรู้ และในที่สุดความรู้ที่มีอยู่จะแพร่กระจายและไหลเวียนทั่วทั้งองค์กรอย่างสมดุลเป็นไปเพื่อเพิ่มความสามารถในการพัฒนาผลผลิตและองค์กร

สรุปได้ว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อรวบรวมและจัดเก็บความรู้ภายในองค์กรซึ่งเปรียบเสมือนสินทรัพย์ (Assets) อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะนำมาใช้หรือถ่ายทอดกัน ได้ภายในองค์กรเกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานจริงหรือเพื่อสร้างความได้เปรียบด้านการแข่งขัน ความรู้ที่ได้รับจากการจัดการอย่างเป็นระบบนี้จะคงอยู่เป็นความรู้ขององค์กรตลอดไป โดยการจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมาย 2 ประการคือ

1. บรรลุเป้าหมายของงาน
2. บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาคน

องค์ประกอบและโมเดลการจัดการความรู้

กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge management) เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้หรือการจัดการความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กรมีทั้งหมด 7 ขั้นตอน โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) (2546) คือ

1. การบ่งชี้ความรู้ เป็นการพิจารณาว่าองค์กรมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าหมายคืออะไร และเพื่อบรรลุเป้าหมาย เราจำเป็นต้องใช้อะไร ขณะนี้เรามีความรู้อะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร
2. การสร้างและแสวงหาความรู้ เช่น การสร้างความรู้ใหม่ แสวงหาความรู้จากภายนอก รักษาความรู้เก่า กำจัดความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้ว
3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ เป็นการวางโครงสร้างความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเก็บความรู้อย่างเป็นระบบในอนาคต
4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ เช่น ปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์
5. การเข้าถึงความรู้ เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้เข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก เช่น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) Web board บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น
6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ ทำได้หลายวิธีการ โดยกรณีเป็น Explicit Knowledge อาจจัดทำเป็นเอกสาร ฐานความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศหรือกรณีเป็น Tacit Knowledge จัดทำเป็นระบบทีมข้ามสายงาน กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ระบบพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนงาน การยืมตัว เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น

7. การเรียนรู้ ควรทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่น เกิดระบบการเรียนรู้จากการสร้างองค์ความรู้ การนำความรู้ไปใช้ เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง

โมเดลการจัดการความรู้

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับโมเดลการจัดการความรู้ พบว่า มี 4 โมเดล ดังนี้

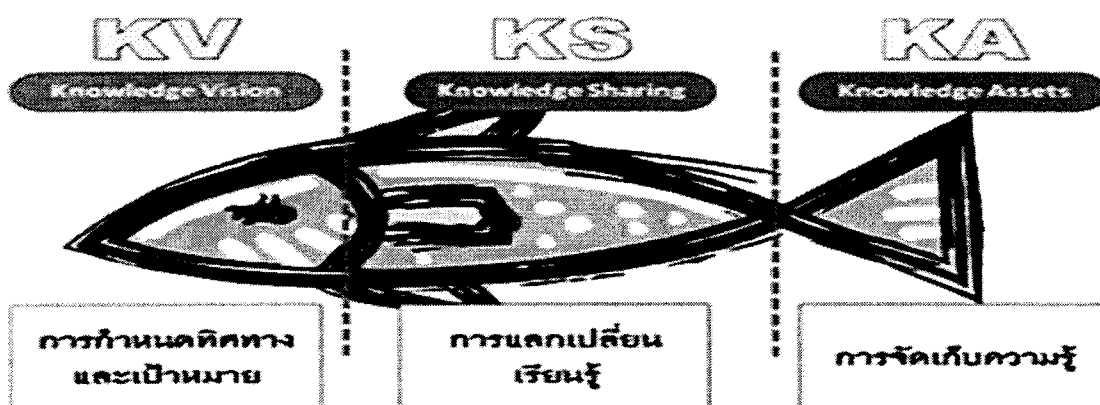
1. โมเดลเซกิ (SECI Model)
2. วงจรชีวิตแบบก้นหอย (Spiral life cycle model)
3. แผนผังก้างปลา (Fish bone diagram)
4. โมเดลปลาทู (Tuna model)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้โมเดลปลาทู และโมเดลเซกิในการศึกษาดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอรายละเอียดของทั้งสองโมเดลข้างต้นดังต่อไปนี้

1. โมเดลปลาทู (Tuna model)

ประพนธ์ ผาสุกยี่ด (2547) ได้เสนอกรอบความคิดการจัดการความรู้ แบบปลาทู (Tuna model) เป็นกรอบความคิดอย่างง่ายในการจัดการความรู้ของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) โดยเปรียบเทียบการจัดการความรู้เหมือนปลาหนึ่งตัว ซึ่งมีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนหัว ลำตัว และหางปลา

ตัวแบบปลาทู (Tuna model) ที่เปรียบเทียบการจัดการความรู้เหมือนปลาหนึ่งตัว โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

ภาพที่ 2 โมเดลปลาทู (Tuna model) (ประพนธ์ ผาสุกยี่ด, 2547)

1.1 ส่วนหัวปลา (Knowledge Vision [KV]) ส่วนที่เป็นเป้าหมาย คือ เป้าหมาย วิสัยทัศน์หรือทิศทางของการจัดการความรู้ มองหาเส้นทางที่เดินทางไปแล้วคิดวิเคราะห์ว่า จุดหมายอยู่ที่ไหนต้องว่ายแบบใดไปในเส้นทางไหน และไปอย่างไร ในที่นี้เราจะเปรียบเป็นการบ่งชี้ความรู้ (Knowledge identification) ก่อนที่เราจะทำงานอะไรซักอย่างเราต้องรู้ก่อนว่า เราต้องการอะไร จุดหมายคืออะไร และต้องทำอะไรบ้าง ต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร ความเป็นจริงของการจัดการความรู้ไม่ใช่เป้าหมาย แต่เป็นกระบวนการหรือกลยุทธ์ที่ทำให้งาน บรรลุผลตามที่ต้องการ โดยใช้ความรู้เป็นฐานหรือเป็นปัจจัยให้งานสำเร็จ อาทิเช่น การจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาสมรรถนะสู่ความเป็นเลิศ การจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพให้ได้รับการรองรับ มาตรฐาน การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารงาน โดยที่ส่วนหัวปลา จะต้องเป็นของผู้ดำเนินกิจกรรมการจัดการความรู้ทั้งหมด หรือ “คุณกิจ” โดยมี “คุณเอื้อ” และ “คุณอำนวย” คอยช่วยเหลือ

1.2 ส่วนกลางลำตัว (Knowledge Sharing [KS]) เป็นส่วนกิจกรรม คือ ส่วนลำตัวที่มี หัวใจของปลาอยู่ที่หน้าที่สุดไหลออกไปเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ในที่นี้เราจะเปรียบเป็นการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing) คือ เราจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศที่เกิด การเรียนรู้เพื่อให้คนเข้ามาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน จัดเป็นส่วนสำคัญที่สุด และยากที่สุดในกระบวนการจัดการความรู้ ทั้งนี้เพราะจะต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้คนยินยอมพร้อมใจ ที่จะแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกันโดยไม่หวงวิชา โดยเฉพาะความรู้ที่ซ่อนเร้นหรือความรู้ฝังลึก ที่มีอยู่ในตัวผู้ปฏิบัติงานหรือคุณกิจ พร้อมอำนวยให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้แบบเป็นทีม ให้เกิดการหมุนเวียนความรู้ ยกระดับความรู้และเกิดนวัตกรรม ส่วนตัวปลา บุคคลที่เป็นผู้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ คือ “คุณกิจ” โดยมี “คุณอำนวย” เป็นผู้คอยจุดประกายและอำนวยความสะดวก

สรุปว่า ในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่แนบแน่นอยู่กับการทำงานนี้ เราแลกเปลี่ยน เรียนรู้กันสภาพจิตทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับมีสติรู้สำนึก ระดับจิตใต้สำนึก และระดับจิตเหนือสำนึก อย่างซับซ้อน โดยที่จิตของสมาชิกทุกคนมีอิสระในการคิด การตีความตามพื้นฐานของตน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้นี้อาศัยพลังความแตกต่างของสมาชิก โดยมีจุดร่วมอยู่ที่การบรรลุ “หัวปลา” ของการจัดการความรู้ และ “หัวปลา” ขององค์กร

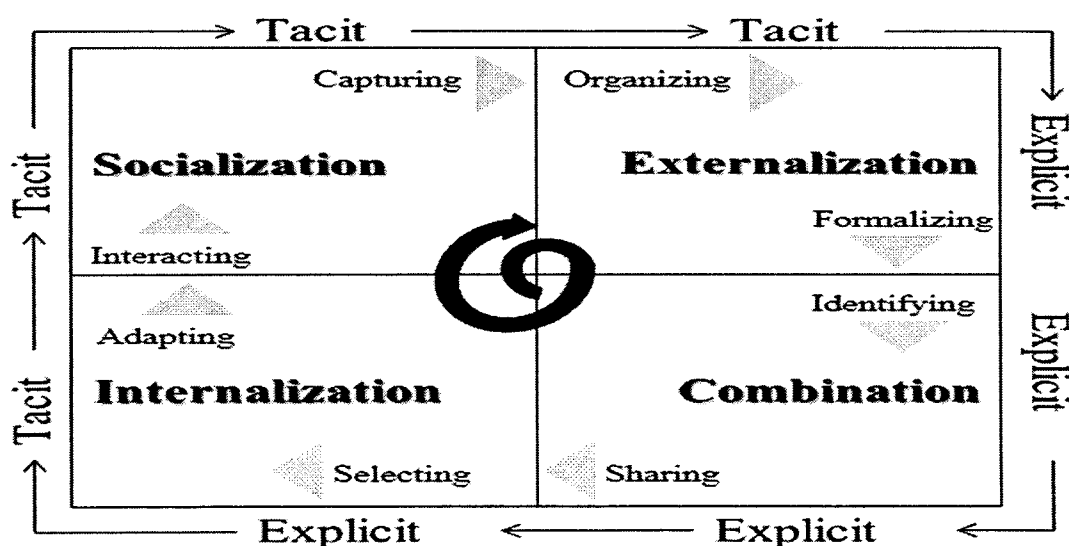
1.3 ส่วนที่เป็นหางปลา (Knowledge Assets [KA]) เป็นส่วนการจดบันทึก คือ องค์ความรู้ที่องค์กรได้เก็บสะสมไว้เป็นคลังความรู้หรือขุมความรู้ซึ่งมาจาก 2 ส่วน คือ ความรู้ ที่ชัดเจนหรือความรู้เปิดเผย (Explicit knowledge) คือ ความรู้เชิงทฤษฎีที่ปรากฏให้เห็นชัดเจน อย่างเป็นรูปธรรม เช่น เอกสาร ตำรา และคู่มือปฏิบัติงาน เป็นต้น ความรู้ซ่อนเร้นหรือความรู้ฝังลึก (Tacit knowledge) คือ ความรู้ที่มีอยู่ในตัวคนไม่ปรากฏชัดเจนเป็นรูปธรรม แต่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

เมื่อบุคคลออกจากองค์กรไปแล้วและความรู้นั้นยังคงอยู่กับองค์กรไม่สูญหายไปพร้อมกับตัวบุคคล การจัดการความรู้ในส่วนนี้เป็นส่วนที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีสารสนเทศช่วย ในการจัดเก็บ จัดหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการเข้าถึง และปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ (Update) ช่วยทำหน้าที่เป็นพื้นที่เสมือน (Virtual space) ให้คนที่อยู่ไกลกันสามารถแลกเปลี่ยน เรียนรู้ (Share and learn) ได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น บุคคลที่เป็นผู้สกัดแก่นความรู้ คือ “คุณกิจ” โดยมี “คุณลิขิต” เป็นผู้ช่วยจดบันทึก โดยที่ในบางกรณี “คุณลิขิต” ก็ช่วยตีความด้วย

ในสังคมไทยมีการจัดการความรู้ที่ทำกันอยู่ตามธรรมชาติ โดยไม่รู้ตัวอยู่ไม่น้อย กล่าวคือมี “ตัวปลา” หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการทำงานร่วมกัน แต่มักจะละเลย “หางปลา” คือ การจดบันทึกความรู้ปฏิบัติ สำหรับไว้ใช้งานและยกระดับความรู้ในสังคมไทยจึงควรกำหนดให้มี “คุณลิขิต” คอยทำหน้าที่นี้โดยตรง

หากเปรียบเทียบการจัดการความรู้เหมือนปลาตัวหนึ่ง ซึ่งมีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนหัว กลางลำตัว และหาง รูปร่างของปลาแต่ละตัวหรือการจัดการความรู้ของแต่ละองค์กร จะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับจุดเน้นขององค์กรนั้น ๆ เช่น บางองค์กรเน้นที่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งหมายถึง ส่วนกลางลำตัวปลา ก็จะใหญ่กว่าส่วนอื่น ๆ ในขณะที่บางองค์กรอาจจะเน้นที่คลัง ความรู้ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง องค์กรนั้นจะมีส่วนหางปลาใหญ่กว่าส่วนอื่น ๆ โดยทุกส่วนนั้นมีความสำคัญและเชื่อมโยงถึงกันเพื่อให้การจัดการความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หากส่วนใดที่ทำแล้วบกพร่องหรือไม่ชัดเจนก็จะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ตามมาด้วย

2. โมเดลเซกิ (SECI model)

ภาพที่ 3 โมเดลเซกิ (SECI model) (Nonaka & Takeuchi, 1995)

โมเดลเซกิ (SECI Model) ถูกเสนอโดย Nonaka and Takeuchi (1995) คือ แผนภาพแสดงความสัมพันธ์การหลอมรวมความรู้ในองค์กรระหว่างความรู้ฝังลึก (Tacit knowledge) กับความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) ใน 4 กระบวนการ เพื่อยกระดับความรู้ให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นวัฏจักรเริ่มจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) การสกัดความรู้ออกจากตัวคน (Externalization) การรวบรวมความรู้ (Combination) และการผนึกฝังความรู้ (Internalization) และวนกลับมาเริ่มต้นทำซ้ำที่กระบวนการแรก เพื่อพัฒนาการจัดการความรู้ให้ป็นงานประจำที่ยั่งยืน

2.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) S: Tacit to Tacit

กระบวนการที่ 1 อธิบายความสัมพันธ์ทางสังคมในการส่งต่อระหว่างความรู้ฝังลึก (Tacit knowledge) ด้วยกัน เป็นการแบ่งปันประสบการณ์แบบเผชิญหน้าระหว่างผู้รู้ เช่น การประชุม การระดมสมอง ที่มาจากความรู้ การเรียนรู้ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล เฉพาะเรื่อง เฉพาะพื้นที่ แล้วนำมาแบ่งปัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมเดียวกันที่มีใช้ เป็นเพียงการอ่านหนังสือ คู่มือ หรือตำรา

2.2 การสกัดความรู้ออกจากตัวคน (Externalization) E: Tacit to Explicit

กระบวนการที่ 2 อธิบายความสัมพันธ์กับภายนอกในการส่งต่อระหว่างความรู้ฝังลึก (Tacit knowledge) กับความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) อาจเป็นการนำเสนอในเวทีวิชาการ หรือบทความตีพิมพ์เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ที่ถูกฝังอยู่ในความรู้ฝังลึกให้สื่อสารออกไปภายนอก อาจเป็นแนวคิด แผนภาพ แผนภูมิ เอกสารที่สนับสนุนให้เกิดการสื่อสารระหว่างผู้เรียนรู้ด้วยกัน ที่เข้าใจได้ง่าย ซึ่งความรู้ฝังลึกจะถูกพัฒนาให้แตกสีกและถูกถักนกรอง แล้วนำไปสู่การแบ่งปัน เปลี่ยนเป็นฐานความรู้ใหม่ที่ถูกนำไปใช้สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ในกระบวนการใหม่

2.3 การรวบรวมความรู้ (Combination) C: Explicit to Explicit

กระบวนการที่ 3 อธิบายความสัมพันธ์การรวมกันของความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) ที่ผ่านการจัดระบบและบูรณาการความรู้ที่ต่างรูปแบบเข้าด้วยกัน เช่น นำความรู้ไปสร้างต้นแบบใหม่ ไปสร้างสรรค์งานใหม่ ได้ความรู้ใหม่ โดยความรู้ชัดแจ้งได้จากการรวบรวมความรู้ภายในหรือภายนอกองค์กรแล้วนำมารวมกัน ปรับปรุงหรือผ่านกระบวนการที่ทำให้เกิดความรู้ใหม่ แล้วความรู้ใหม่จะถูกเผยแพร่แก่สมาชิกในองค์กร

2.4 การผนึกฝังความรู้ (Internalization) I: Explicit to Tacit

กระบวนการที่ 4 อธิบายความสัมพันธ์ภายในที่มีการส่งต่อความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) สู่อำนาจฝังลึก (Tacit knowledge) แล้วมีการนำไปใช้ในระดับบุคคล ครอบคลุม การเรียนรู้และลงมือทำซึ่งความรู้ชัดแจ้งถูกเปลี่ยนเป็นความรู้ฝังลึกในระดับบุคคลแล้วกลายเป็น

ทรัพย์สินขององค์กร

ดังนั้นในงานวิจัยเล่มนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้โมเดลเซกิ (SECI model) มาใช้ในการศึกษาการจัดการความรู้ของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี โดยใช้ความสัมพันธ์การรวบรวมความรู้ในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ระหว่างความรู้ที่ชัดเจนกับความรู้ที่ฝังอยู่ในคน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายของการจัดการความรู้ การสร้างความรู้การถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันทั้งตัวเองและผู้อื่น และรวบรวมนำความรู้ไปใช้เป็นการต่อยอดความรู้อย่างต่อเนื่อง และพัฒนาการจัดการความรู้ต่อไป

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักพัฒนา มีความสนพระทัยและห่วงใยในคุณภาพชีวิตของพสกนิกรอย่างจริงจังเสมอต้นเสมอปลาย การอุทิศพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชในการพัฒนาชนบทไทย และการพัฒนาสังคมไทยโดยรวมนั้นเป็นที่ประจักษ์ชัดในพระราชกรณียกิจของพระองค์ นับตั้งแต่การที่พระองค์ทรงใช้เวลาศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลจากชุมชน และสังคมระดับรากหญ้า อย่างรอบด้าน เป็นระยะเวลาที่ยาวนานต่อเนื่อง ไปจนกระทั่งถึงการที่พระองค์ทรงสร้างความรู้ใหม่ ด้วยการทดลองทำด้วยพระองค์เองก่อนที่จะทรงพระราชทานพระบรมราโชวาทต่อพสกนิกรของพระองค์ จึงไม่น่าประหลาดใจเลยว่า เมื่อพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียงที่ทรงพระราชทานให้ประชาชนคนไทยในวาระต่าง ๆ กันนั้น ถูกนำมาเผยแพร่อย่างจริงจัง

ความเป็นมาของเศรษฐกิจแบบพอเพียง

แนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ เมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สังคมไทยสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคม รวมถึงการบริหารและพัฒนาประเทศที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “ทางสายกลาง” คำนี้ถึงความประมาท ความมีเหตุผล ตลอดจนการใช้ความรู้ และคุณธรรมในการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชล้วนแต่เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับการนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมไทย ได้แก่

“...การจะเป็นเสือนั้น ไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เราพออยู่พอกิน และมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกิน นั้นหมายความว่า อุ่มชูตัวเองได้ให้มีพอเพียงกับตัวเอง อันนี้ก็เคยบอกว่า ความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่า ทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัวเองจะต้องทอผ้าได้

ให้ตัวเองสำหรับครอบครัว อย่างนั้นมันก็เกินไป แต่ว่าหมู่บ้านหรือในอำเภอจะต้องมีความพอเพียง พอสมควร บางสิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการก็ขายได้ แต่ขายในที่ไม่ห่างไม่ไกลเท่าไร ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้ท่านนักเศรษฐกิจต่าง ๆ ก็มาบอกว่าล้าสมัย เพราะคนอื่นเขาต้องการมีเศรษฐกิจที่ต้องมีการแลกเปลี่ยน เรียกว่าเป็นเศรษฐกิจการค้า ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบพอเพียง เลย์รัฐลีกว่าไม่หุรหุรา แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่าผลิตให้พอเพียงได้...”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันพฤหัสบดีที่ 18 กรกฎาคม 2517 ความว่า

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องวิธีตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้น โดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจขั้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยาก ล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้...”

พระบรมราโชวาทดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นของเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 และทรงได้พระราชทานแนวคิดเรื่อง “ทฤษฎีใหม่” ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537

พระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะผู้แทนสมาคม องค์การเกี่ยวกับศาสนา ครู นักเรียนโรงเรียนต่าง ๆ นักศึกษามหาวิทยาลัย ในโอกาสเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2517 ดังตอนหนึ่งว่า

“...คนอื่นจะว่ายังไงก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งทันสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอกิน พอกิน และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยอยู่พอกิน มีความสงบและทำงาน ตั้งจิตอธิษฐาน ตั้งปณิธาน ในทางนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรื่องอย่างยอดแต่มีความอยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้ ประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้กำลังตก กำลังแย่งกำลังยุ่ง เพราะแสวงหาความยิ่งยวด ทั้งในอำนาจ ทั้งในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ทางอุตสาหกรรม ทางลัทธิ ฉะนั้นถ้าทุกท่านซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความคิดและมีอิทธิพล มีพลังที่จะทำ

ให้ผู้อื่น ซึ่งมีความคิดเห็นเหมือนกัน ช่วยกันรักษาส่วนรวมให้อยู่ดีกินดี พอสมควร ขออย่าพอควรมีความสงบ ไม่ให้คนอื่นมาแย่งคุณสมบัตินี้จากเราไปได้ ก็จะเป็นของขวัญวันเกิดที่ถาวรที่จะมีคุณค่าอยู่ตลอดกาล...”

ต่อมาเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2518 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ความว่า

“...ภาวะเศรษฐกิจและสังคมในหลายประเทศเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ การทุ่มเทสร้างเครื่องจักรกลอันก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพสูงขึ้นใช้ในการผลิต ทำให้ผลผลิตทางอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นรวดเร็วและมากมายจนถึงขั้นฟุ่มเฟือย พร้อมกันนั้น ก็ทำให้คนว่างงานลง เพราะถูกเครื่องจักรกลแย่งงาน ไปทำเป็นเหตุให้เกิดความยุ่งยากตกต่ำทางเศรษฐกิจขึ้นเพราะคนที่ว่างงานยากจนลง และผู้ผลิตก็ขาดทุนเพราะสินค้าขายไม่ออก จึงน่าจะจะต้องดัดแปลงแนวคิดแนวปฏิบัติในการส่งเสริมความเจริญด้านอุตสาหกรรมไปบ้างให้สมดุลกับด้านอื่น ๆ เพื่อความอยู่รอด...”

ในโอกาสวันขึ้นปีใหม่ พุทธศักราช 2523 ได้พระราชทานพระราชดำรัสแก่ประชาชนชาวไทย ในเรื่องการเป็นอยู่โดยประหยัด เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2522 ความว่า

“...วิถีทางดำเนินของบ้านเมืองและของประชาชนทั่วไปมีความเปลี่ยนแปลงมาตลอด เนื่องจากความวิปริตของวิถีแห่งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่น ๆ ของโลก ยกย่งที่เราจะหลีกเลี่ยงให้พ้นได้ จึงทำให้ต้องระมัดระวังระคับระคองตัวเรามากเข้า โดยเฉพาะในเรื่องการเป็นอยู่โดยประหยัด เพื่อที่จะให้อยู่รอดและก้าวหน้าต่อไปได้ โดยสวัสดิ์...”

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยได้ประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง จนเกิดผลกระทบทั่วทั้งประเทศและเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว ประกอบกับการที่ทรงมีพระราชประสงค์ให้ประชาชนคนไทยมีความพออยู่พอกินตามอรรถภาพจึงพระราชทานพระบรมราโชวาท เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของประชาชนในสถานะที่ประเทศประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ความว่า

“...ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนไปในทางที่จะทำให้กลับมาเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงไม่ต้องทั้งหมด แม้จะครึ่งหนึ่งก็ไม่ต้อง อาจจะเศษหนึ่งส่วนสี่ก็สามารถอยู่ได้ การแก้ไขจะต้องใช้เวลาไม่ใช่ง่าย ๆ โดยมาก คนก็จะใจร้อนเพราะเดือดร้อน แต่ถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็จะสามารถที่จะแก้ไขได้...”

ต่อมาวันที่ 17 มกราคม 2544 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสพระราชทาน ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล ความว่า

“...ฉันพูดเศรษฐกิจพอเพียงความหมายคือ ทำอะไรให้เหมาะสมกับฐานะของตัวเอง คือ ทำจากรายได้ 200-300 บาท ขึ้นไปเป็นสองหมื่น สามหมื่นบาท คนชอบเอาคำพูดของฉัน เศรษฐกิจพอเพียงไปพูดกันเลอะเทอะ เศรษฐกิจพอเพียง คือทำเป็น Self-Sufficiency มันไม่ใช่ความหมาย ไม่ใช่แบบที่ฉันคิด ที่ฉันคิดคือเป็น Self-Sufficiency of Economy เช่น ถ้าเขาต้องการดูทีวี ก็ควรให้เขามีดู ไม่ใช่ไปจำกัดเขาไม่ให้ซื้อทีวีดู เขาต้องการดูเพื่อความสนุกสนาน ในหมู่บ้านไกล ๆ ที่ฉันไป เขามีทีวีดูแต่ใช้แบตเตอรี่ เขาไม่มีไฟฟ้า แต่ถ้า Sufficiency นั้น มีทีวีเขาฟุ่มเฟือย เปรียบเสมือนคนไม่มีสตางค์ไปตัดสูทใส่ และยังใส่เนกไทเวอร์ซาเซ่ อันนี้ก็เกินไป...”

ความหมายของเศรษฐกิจแบบพอเพียง

เศรษฐกิจแบบพอเพียงประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
3. ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง

2 ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในการปฏิบัติ
2. เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ภาพที่ 4 ปรัชญาของเศรษฐกิจแบบพอเพียง (ผู้จัดการออนไลน์, 2559)

บริบทของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เป็น โครงการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยคำริของ พล.ร.อ. สติรพันธุ์ เกยานนท์ ผู้บัญชาการทหารเรือ ณ เวลานั้น ให้หน่วยขึ้นตรงกองทัพเรือจัดทำโครงการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ของพระองค์เกี่ยวกับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง มาปรับใช้ กรมยุทธศึกษาทหารเรือจึงมอบหมายให้ศูนย์ฝึกทหารใหม่ จัดทำโครงการเฉลิมพระเกียรตินี้ขึ้น ศูนย์ฝึกทหารใหม่มีหน้าที่หลัก คือ ฝึกหัดให้บุคคลพลเรือนให้มีความพร้อมที่จะเป็นทหาร และส่งต่อให้กับหน่วยต่าง ๆ ต่อไป โดยใช้ระยะเวลาในการฝึก 2 เดือน ด้วยเหตุนี้ ศูนย์ฝึกทหารใหม่จึงมีแนวความคิดที่จะเปิดศูนย์การเรียนรู้ขึ้น โดยใช้ชื่อว่า “ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ศูนย์ฝึกทหารใหม่ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ” โดยการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เป็นที่ฝึกหัด ศึกษา เรียนรู้ของนักเรียนพลกองประจำการ (ทหารเกณฑ์ใหม่) ทหารกองประจำการ
2. เป็นแหล่งเรียนรู้ของข้าราชการและครอบครัว นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป

3. เป็นที่ศึกษาเรียนรู้และลงมือปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ ฯ (ทหารกองประจำการที่สมัครใจมา)

ศูนย์การเรียนรู้ ฯ แห่งนี้เปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 เริ่มต้นด้วย “โครงการวิถีชีวิตข้าราชการกองทัพเรือ” และ “โครงการทฤษฎีใหม่” บนพื้นที่ 9.9 ไร่ และได้จัดทำโครงการเพิ่มเติมในเวลาต่อมา โดยขยายพื้นที่เป็น 48 ไร่ ดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการแบ่งเป็นฝ่ายต่าง ๆ โดยฝ่ายปฏิบัติเป็นเจ้าหน้าที่ประจำ ภายในศูนย์การเรียนรู้ ฯ เป็นการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาปรับใช้ โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 9 โครงการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีใหม่ เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติโครงการแรกบนพื้นที่ 9.9 ไร่ เป็นเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ขั้นพัฒนา เพื่อลดปัญหาการปลูกพืชเชิงเดี่ยว และภาวะปัญหาสินค้าราคาตก โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

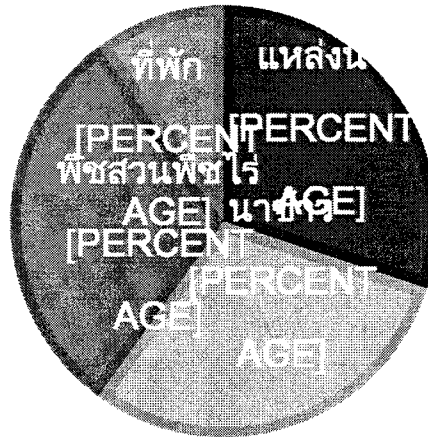
ส่วนที่ 1 แหล่งน้ำ 30% เพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำไว้ใช้หน้าแล้ง เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ พืชน้ำ และเป็นแหล่งอาหารต่อไป

ส่วนที่ 2 นาข้าว 30% คนไทยกินข้าวเป็นอาหารหลักจึงจำเป็นต้องปลูกข้าวไว้กินเอง เป็นอาหารที่ปลอดภัย ปลูกเอง สีเอง กินเอง และขายเอง ปลูกข้าวแบบอินทรีย์ และคัดพันธุ์ข้าวที่ตลาดต้องการ

ส่วนที่ 3 พืชไร่ พืชสวนครัว สมุนไพร 30% ปลูกโดยไม่ใช้เคมี เพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาด ปลูกแบบผสมผสาน ตามหลักเกษตรธรรมชาติ

ส่วนที่ 4 ที่อยู่อาศัย คอกปศุสัตว์ ฝูงนาง ถนน 10% จัดสรรอย่างลงตัว เพื่อให้เกื้อกูลกัน อำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน

■ แหล่งน้ำ ■ นาข้าว ■ พืชไร่ พืชสวน ■ พืชอาศัย

ภาพที่ 5 สัดส่วนพื้นที่เศรษฐกิจแบบพอเพียง

ในพื้นที่ 9.9 ไร่ มีฐานเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น

1. จักรยานปั่นน้ำประหยัดพลังงานเป็นพลังงานทดแทนประหยัดไฟฟ้า และเป็นการออกกำลังกาย
 2. เตาเผาถ่าน เป็นการกำจัดขยะประเภทกิ่งไม้ได้ถ่านไว้ใช้เป็นเชื้อเพลิง ได้น้ำส้มควันไม้ไว้ใช้ไล่แมลง
 3. ปศุสัตว์ เป็นการเลี้ยงสัตว์แบบเกื้อกูลกัน เช่น ควายกินหญ้า ไข่ไก่สดให้เด็กใช้ ไก่ชน และไข่ไก่กำจัดขยะประเภทใบไม้สด สัตว์ปีกหลากหลายสายพันธุ์ สัตว์ทุกประเภทสามารถเก็บมูลมาทำปุ๋ย จำหน่ายสายพันธุ์ เป็นอาหาร
 4. ผลิตปุ๋ย ปุ๋ยหมักจากใบไม้ กิ่งไม้ ปุ๋ยชีวภาพจากมูลสัตว์ น้ำสกัดชีวภาพจากเศษผัก และผลไม้ ปุ๋ยจากการเลี้ยงไส้เดือน
 5. ผลิตสารไล่แมลงจากพืชผักสมุนไพร ใช้สำหรับไล่และกำจัดแมลงศัตรูพืช
2. หอศิลป์เจ้าพ่อหลวง เฉลิมพระเกียรติ 84 พรรษา
- เป็นหอศิลป์ดินขนาดใหญ่ บรรจุภาพที่ศิลปินวาดภาพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และจัดแสดงโชว์อย่างถาวร โดยที่กองทัพเรือเป็นผู้ก่อสร้างหอศิลป์ดิน และรวบรวมเหล่าศิลปินวาดภาพของในหลวงรัชกาลที่ 9 ในอิริยาบถต่าง ๆ ใช้เทคนิคต่าง ๆ จำนวน 89 ภาพ โดยจัดแสดงโชว์อย่างถาวรให้ประชาชนเข้าชมได้ทุกวัน และยังมีนิทรรศการต่าง ๆ อยู่ในแต่ละหอ มีพระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ ความอัจฉริยภาพด้านต่าง ๆ หลักทรงงาน 23 ข้อ และมีตัวอย่างโครงการพระราชดำริที่สำคัญ ๆ ไว้ให้คนที่สนใจเข้าศึกษาดูงาน

3. วนเกษตรเฉลิมพระเกียรติ

เป็นโครงการปลูกป่าไว้เป็นเงินออมและเป็นแหล่งอาหารของชุมชน ต้นแบบ คือ ลุงผู้ใหญ่ วิบูลย์ เข้มเฉลิม สนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งท่านได้นำโครงการพระราชดำริ เกี่ยวกับการปลูกไม้ 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่างมาปรับใช้ในปีก็จะมีพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ทั้งไม้ผล ไม้ป่า ผัก ผลไม้ สมุนไพร เมื่อปลูก ไม้ป่าหรือ ไม้สงวน เมื่ออายุครบ 2 ปี ต้องจดทะเบียนป่าไม้ชุมชน เมื่ออายุครบจะได้ตัดได้อย่างถูกกฎหมาย

4. วิถีควายไทยเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

เป็นโครงการที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อที่จะอนุรักษ์สายพันธุ์ควายไทย รักษา พัฒนาสายพันธุ์ ควายไทยให้สูงใหญ่ สวยงาม โดยใช้พ่อพันธุ์ที่เป็นสายเลือดควายแข่งชลบุรีมาเป็นพ่อพันธุ์หลัก และจะไม่มีการขายควาย แต่ทางศูนย์การเรียนรู้ ๆ จะมอบควายให้กับผู้ที่มีความเหมาะสม เพื่อนำ กลับไปเลี้ยงต่อ และรับจากผู้ที่ใจบุญที่ถ่ายชีวิตจากโรงฆ่าสัตว์มารับเลี้ยงและเยียวยา ส่วนควายที่อยู่ใน ศูนย์การเรียนรู้ ๆ ก็จะช่วยกำจัดหญ้า ในบริเวณไหนที่มีหญ้าเยอะจะส่งควายไปกิน พอกลับมา ถ่ายมีมูล จะนำมาทำปุ๋ย ผักให้ ไถนาเทียมเกวียน และ ไร่สวนสัตว์ เพื่อให้คนที่เข้ามาศึกษาดูงาน ได้ เห็นความน่ารักอีกด้วย

5. 1 ไร่พอเพียง

เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นสำหรับผู้ที่ไม่เคยทำอยากจะทำลองใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจ แบบพอเพียง แต่มีพื้นที่น้อย เวลาน้อยหรือผู้ที่ไม่เคยทำอยากจะทำ เช่น ข้าราชการ พนักงาน บริษัท เป็นต้น เป็นเกษตรประณีตบนพื้นที่เล็ก ๆ ดูแลเอง ไว้เป็นที่พักผ่อน เป็นแหล่งอาหารปลอดภัย โดยทำกันเองภายในครอบครัว เพื่อไว้กินไว้ใช้ เหลือแบ่งปันผู้อื่น และจำหน่ายเป็นรายได้ต่อไป

6. ลานธรรมชาติศึกษา

เป็นลานที่ธรรมชาติมีรินในลานนี้จะเป็นลานอเนกประสงค์มีห้องบรรยายเป็นอาคารดิน มีฐานเรียนรู้ต่าง ๆ อยู่ในบริเวณลานนี้ เช่น

6.1 ฐานการปลูกสร้างบ้านดิน สอนขั้นตอนการปลูกสร้างบ้านดินในรูปแบบต่าง ๆ

6.2 ฐานการบริหารจัดการขยะ สอนการคัดแยกขยะต้นทาง และการนำไปใช้ ประโยชน์

6.3 ฐานการใช้โพนมาทำสวนครัวสมุนไพรลอยน้ำ สอนการกำจัดขยะประเภทโพน โดยการนำไปใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดและปลอดภัย

6.4 ฐานการขยายพันธุ์พืช สอนการขยายพันธุ์พืชในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่เพาะเมล็ด พันธุ์ ตอนกิ่ง ปักชำ ทาบกิ่ง ตัดตา เสียบยอด เป็นต้น

6.5 ฐานการกำจัดขยะอินทรีย์ โดยใส่เดือนดินเพื่อผลิตปุ๋ย สอนการเลี้ยงไส้เดือนดิน เพื่อกำจัดขยะในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เลี้ยงด้วยมูลสัตว์ เลี้ยงด้วยขยะอินทรีย์ เพื่อผลิตเป็นปุ๋ยมูลไส้เดือน และฉีไส้เดือน

6.6 ฐานส่งเสริมอาชีพของกลุ่มแม่บ้าน สอนองค์ความรู้ต่าง ๆ ในการผลิตของใช้ในครัวเรือน เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เช่น สนุ่สมุนไพร น้ำยาล้างจาน ชาสมุนไพร เป็นต้น

7. การบริหารจัดการน้ำ

เป็นโครงการที่ใช้หลักคิด และเทคนิคของโครงการพระราชดำริมาปรับใช้ เช่น จัดทำฝายชะลอน้ำ และฝายน้ำล้น เก็บกักน้ำฝนไว้และดันไปเก็บไว้ที่แก้มลิง เพื่อจะได้มีน้ำใช้ทั้งปี และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ เป็นแหล่งอาหารของชุมชนต่อไป และใช้วิธีบำบัดน้ำเสียตามหลักของพระองค์ท่าน คือ ใช้ผักตบชวา และหญ้าแฝกเป็นตัวกรองน้ำและช่วยบำบัดน้ำเสีย มีการขุดสระคลอง ทำให้มีแหล่งเก็บน้ำ และส่งน้ำตลอดทั้งแปลง

8. การบริหารจัดการขยะ

เรื่องของขยะเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าไม่สร้างวินัยในการคัดแยกขยะต้นทาง ก็จะต้องไปแก้ที่ปลายทาง ซึ่งต้องใช้งบประมาณสูงมากและประสบความสำเร็จยาก ดังนั้นทางศูนย์การเรียนรู้ ๆ จึงให้ความสำคัญเรื่องนี้ โดยจะคัดแยกขยะออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ตามประเภทการใช้งาน ในโครงการ “เปลี่ยนขยะเป็นทอง”

ใบไม้สด ให้สัตว์ เช่น วัว ควาย แพะ แกะ หมูหลุม

ใบไม้แห้ง เข้ากองปุ๋ยหมัก คอกหมูหลุม

กิ่งไม้ คัดแยกไปใช้เป็นเฟอร์นิเจอร์ เสาคอกสัตว์ ที่เหลือเข้าเตาเผาถ่าน

ผัก ผลไม้เน่าเสีย ให้ไส้เดือนกินและเป็นอาหารสัตว์

เศษอาหาร ให้สัตว์ต่าง ๆ เช่น ปลา หมู เป็ด ไก่ ไส้เดือน

ขวดพลาสติกและแก้ว จำหน่ายและเป็นบรรจุภัณฑ์

ยางรถ กระจาดต้นไม้ เฟอร์นิเจอร์ รั้วคอกควาย

โฟม ทำแพร์ผักสวนครัว สมุนไพรลอยน้ำ

กระดาษ ทำเป็นอิฐกระดาษ เพื่อทำบ้านกระดาษ และกระดาษบางชนิดจำหน่าย

ขยะพิษ ส่งให้เทศบาลทำลาย

9. การทำเกษตรธรรมชาติ

ปัจจุบันความต้องการของตลาดโลก คือ เรื่องของสุขภาพ อาหารที่สะอาด ปลอดภัย และในโครงการพระราชดำริส่วนใหญ่ก็จะเป็นต้นแบบของเรื่องเกษตรธรรมชาติ แต่เกษตรกรไทย นิยมทำเกษตรแบบเคมี นับวันยิ่งเพิ่มขึ้น จนเป็นสาเหตุของสินค้าราคาตก พ้อค้าคนกลางตัดราคา

ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดภาวะขาดทุน

ดังนั้น ศูนย์การเรียนรู้ ฯ จึงได้ให้ความสำคัญกับการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาปรับใช้เรื่องการทำเกษตรแบบธรรมชาติเป็นพิเศษ แบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ เช่น

1. การปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้วิธีต่าง ๆ
 - 1.1 การใช้ปุ๋ยพืชสด โดยการปลูกแล้วปรับปรุงดิน
 - 1.2 การใส่ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมี
 - 1.3 การห่มดิน โดยใช้วัสดุ เช่น ฟางข้าว หญ้า ขุยมะพร้าว หรือ ปลูกพืชล้มลุก
2. การผลิตปุ๋ยและสารไล่แมลงใช้เอง
 - 2.1 ปุ๋ยหมักจากใบไม้ และหญ้าแห้งใช้เวลา 2-3 เดือน
 - 2.2 ปุ๋ยชีวภาพจากมูลสัตว์ ใช้เวลา 7-10 วัน
 - 2.3 น้ำสกัดชีวภาพจากยอดผัก ผลไม้ ซากสัตว์ ใช้เวลาหมักประมาณ 2 สัปดาห์
 - 2.4 สารสกัดชีวภาพจากต้นสมุนไพร เช่น สะเดา สาบเสือ บอระเพ็ด หางไหล

เป็นต้น

3. การเลี้ยงไส้เดือนเพื่อกำจัดขยะและผลิตปุ๋ย ได้ทั้งปุ๋ยมูลไส้เดือนและฉีไ้เดือน เป็นการนำไส้เดือนมาเลี้ยง โดยให้กินขยะได้ประโยชน์ 2 ต่อ

4. การปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติ
 - 4.1 ผลิตอาหารที่ปลอดภัย
 - 4.2 ต้นทุตำ ผลตอบแทนสูง
 - 4.3 เป็นการทำให้เกษตรแบบยั่งยืน

5. การเก็บเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาติ คือ การสำรวจ รวบรวม และรักษา เมล็ดพันธุ์ ที่เป็นพันธุ์แท้ ลักษณะดี เพราะปัจจุบันเมล็ดพันธุ์พืชถูกตัดต่อพันธุกรรม ไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ และนำมาปลูกใหม่ได้เพราะจากฝีมือพ่อค้า ดังนั้น ศูนย์การเรียนรู้ ฯ จึงให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ด้วย จะเห็นได้ว่า ในศูนย์การเรียนรู้ ฯ แห่งนี้มีโครงการและฐานเรียนรู้มากมาย ดังนั้นจึงได้เลือกสถานที่แห่งนี้เป็นที่ศึกษา และเลือกที่จะจัดการความรู้เกี่ยวกับการทำเกษตรธรรมชาติ เพราะเป็นพื้นฐานของการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเศรษฐกิจแบบพอเพียง

บุคลากรศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ

เจ้าหน้าที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ มีจำนวนทั้งสิ้น 40 คน ซึ่งเป็นทหารกองประจำการที่ผ่านการเกณฑ์ทหารเข้ามาในสังกัดกองทัพเรือ จำนวนปีละ 4 ผลัด และได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ โดยสมัครใจและมีความต้องการที่จะเข้ามาศึกษาเรียนรู้ และนำกลับไปปรับใช้หลังจากปลดประจำการ โดยเน้นที่แต่ละคนที่คัดเลือก

จะมีภูมิสำเนาที่กระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อต้องการให้นำความรู้ความชำนาญ และประสบการณ์ กลับไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตหลังจากปลดประจำการ โดยเฉลี่ยผลัดละ ประมาณ 5 คน แต่ละคนมีอายุราชการที่ต่างกัน คือ 6 เดือน 1 ปี และ 2 ปี ตามวุฒิการศึกษา (ปวส.-ปริญญาตรี สมักรมารับราชการ 6 เดือน แต่ถ้าผ่านการจับใบแดงรับราชการ 1 ปี และต่ำกว่า ปวส. ต้องรับราชการ 2 ปี) โดยในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ มีการหมุนเวียนของเจ้าหน้าที่ที่ลด ทุกผลัด มีเจ้าหน้าที่ใหม่มาแทนเจ้าหน้าที่เก่าที่ปลดประจำการอยู่เสมอ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิติรัตน์ สีหพันธ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน: กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี
- 2) เพื่อถอดบทเรียนองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นผู้ปฏิบัติจริงในแต่ละแห่ง
- 3) เพื่อเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการเรียนรู้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏ 4) เพื่อจัดทำเอกสารองค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย จากการศึกษาพบว่า การดำเนินการกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดอุบลราชธานี มีการดำเนินการทั้งในระดับครอบครัวและระดับชุมชน ในกิจกรรมที่สำคัญ คือ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปการลดรายจ่ายซึ่งมีการดำเนินการสำคัญ คือ การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ การผลิตยาฆ่าแมลงจากวัสดุธรรมชาติ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปของการเพิ่มรายได้ ที่สำคัญคือ การทอผ้า การเพาะเห็ดฟาง การทำหัตถกรรมจากกก และผือ การตีเหล็ก งานหัตถกรรมเครื่องจักสาน การปั้นเครื่องปั้นดินเผา การแปรรูปอาหาร และกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปการออม

ฉวีวรรณ ปานสี (2550) จากการศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาอาชีพการทำขนมโบราณ ชุมชนกุฎีจีน แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ สภาพปัญหาและอุปสรรคการผลิตขนมโบราณในชุมชนกุฎีจีน 2) เพื่อศึกษาวิธีการถ่ายทอดการทำขนมโบราณในชุมชนกุฎีจีนจากอดีตถึงปัจจุบัน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อขนมโบราณในชุมชนกุฎีจีน 4) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการผลิตและจำหน่ายขนมโบราณในชุมชนกุฎีจีน 5) เพื่อจัดการความรู้ในการสืบทอด เพิ่มมูลค่า และเผยแพร่วิธีการทำขนมโบราณทำอย่างไร จากการศึกษาปัญหาอาชีพของชุมชนกุฎีจีน พบว่า มีปัญหาในการสืบทอดการทำขนมโบราณ 3 ชนิด ได้แก่ ขนมฝรั่งกุฎีจีน ขนมกุสุรัง และขนมกวยตัส โดยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนกุฎีจีน พบว่าเป็นชุมชนแห่งประวัติศาสตร์ระหว่างไทยและโปรตุเกส ขนมโบราณได้รับการถ่ายทอดจากชาว

โปรตุเกส และถ่ายทอดต่อ ๆ กันมาในครอบครัวจนกลายเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัจจุบันนี้ขนมฝรั่งกุฎีจีนมีผู้ผลิตอยู่เพียง 3 บ้าน ขนมกุสรังและขนมกวยตัส มีผู้ผลิตเพียง 2 บ้านเท่านั้น ในด้านการจัดการความรู้ใช้วิธีการเชิงวิทยากรซึ่งเป็นผู้ผลิตขนม สอนให้นักศึกษาโปรแกรมคหกรรมศาสตร์สามารถทำขนมได้ทั้ง 3 ชนิด และนักศึกษาได้พัฒนาสูตรขนมให้เป็นมาตรฐาน และเพิ่มมูลค่าในการผลิตขนม นอกจากนี้ยังได้ทำจุลสารและ VCD เรื่องการทำขนมโบราณชุมชนกุฎีจีน และทำการเผยแพร่ทางเว็บไซต์ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สนใจได้ศึกษาผลที่ได้จากการทำวิจัย คือ การนำเอาความรู้จากผู้ผลิตซึ่งเป็นความรู้ในตัวคน (Tacit knowledge) และนำมาจัดการความรู้ให้เป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) เป็นการเพิ่มองค์ความรู้ให้แก่แหล่งค้นคว้าซึ่งนำไปสู่ความเป็นห้องสมุดมีชีวิตที่มีคุณค่า

รัตนา แสงสว่าง (2552) จากการศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ห้องสมุดชุมชนเคลื่อนที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานด้านการบริหาร งานเทคนิค และงานบริการของห้องสมุดชุมชนเคลื่อนที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านศรีฐาน 2) เพื่อศึกษารูปแบบรถห้องสมุดชุมชนเคลื่อนที่ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านศรีฐาน วิธีการดำเนินการใช้การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และจัดเวทีชุมชนใช้เทคนิค AIC คั้นข้อมูลสู่ชุมชนแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา ทำการสรุปและเผยแพร่ ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานห้องสมุดชุมชนเคลื่อนที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านศรีฐาน มีลักษณะเป็นการดำเนินงานข้อมูลท้องถิ่นบนมาตรฐานของห้องสมุดประชาชนที่ดำเนินการภายใต้บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน ดังนี้ ด้านงานบริหารดำเนินการโดยคณะกรรมการที่ถูกแต่งตั้งโดยองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบขึ้นตรงต่อองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน โดยเน้นการบริการด้านการส่งเสริมอาชีพท้องถิ่น ถ่ายทอดผ่านครูภูมิปัญญาในชุมชนด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรรม การผลิตไม้เลื้อย ด้านงานเทคนิค การได้มาซึ่งข้อมูล คือ ข้อมูลท้องถิ่น โดยการซื้อ การบริจาค โดยเฉพาะหนังสือหายากในชุมชน (โบราณ) หนังสือตัวใหญ่เพื่อคนชราที่ส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ หนังสือธรรมะ สื่อ CD ต่าง ๆ วารสารที่ทันสมัย รวมทั้งเอกสารที่ผลิตโดยองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐานที่ส่งเสริมสนับสนุนอาชีพในชุมชน ตลอดจนทั้งหน่วยงานที่มีข้อมูล มีการจัดระบบ โดยการใช้สัญลักษณ์บริสุทธิ์ ก-ข จัดขึ้นชั้นตามรูปแบบของห้องสมุดเคลื่อนที่นั้น ๆ ด้านงานบริการจัดบริการการอ่าน บริการการฝึกอาชีพตามประเภทสินค้า OTOP ในชุมชน โดยดำเนินงานร่วมกับสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐานที่อยู่ตาม 16 หมู่บ้าน เคลื่อนที่ไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามไตรมาสที่องค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐานดำเนินการอยู่แล้วหรือตามคำร้องขอการรับบริการของชุมชน

เป็นครั้งคราว รวมทั้งมีการจัดบริการตามเทศกาลการส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่นตามปฏิทินงานบริการประจำปีที่กำหนดไว้ สมาชิกสามารถเยี่ยมชม-คืนทรัพยากรได้โดยผ่านกรรมการหมู่บ้านนั้น ๆ รวมทั้งมีการประสานร่วมมือกับห้องสมุดการศึกษานอกโรงเรียนในชุมชน ด้านรูปแบบรhdห้องสมุดชุมชนเคลื่อนที่ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านศรีฐานใช้รูปแบบรถยนต์อีโกบเคลื่อนที่ตกแต่งโดยใช้วัสดุไม้ไผ่จักสานเป็นรูปทรงเครื่องมือทางเกษตร เช่น ไซที่สามารhdบรรจุทรัพยากร สารนิเทศท้องถิ่นของแต่ละหมู่บ้านพร้อมทั้งครุภูมิปัญญาที่มาให้บริการนำรถยนต์อีโกบมาต่อเป็นขบวนได้ 16 ขบวน เคลื่อนที่ไปเพื่อให้บริการตามวัตถุประสงค์ของงาน

จิตินา ยอดระยับ (2551) จากการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าบ้านคลองเตย ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (สัมภาษณ์แบบเจาะลึก) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสนทนากลุ่มมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาบริบทการทอผ้าบ้านคลองเตยทั้งในอดีตและปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าบ้านคลองเตย 3) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการความรู้เพื่อกระตุ้นภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านคลองเตย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มสตรีทอผ้าคลองเตย ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสของชุมชน เยาวชน บุตร หลาน คนหนุ่มสาว บ้านคลองเตยพื้นที่วิจัย ได้แก่ กลุ่มทอผ้าบ้านคลองเตย ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ บริบทการทอผ้าบ้านคลองเตยทั้งในอดีตและปัจจุบัน พบว่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีวิวัฒนาการมาตามลำดับแบ่งแยกเป็น 4 ยุค คือ 1) ยุคแสวงหาเงินทำปิ่นข้าวเหนียวมีการอพยพตั้งถิ่นฐานที่จังหวัดยโสธร เดินเท้ารอนแรมมาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก 2) ยุคโหยหาภูมิปัญญาเดิมที่เริ่มทอผ้าใช้ในครัวเรือนขยายออกสู่ตลาดบางระกำ มีผู้นำไปใช้และขยายผลต่อจนเกิดการทอเหลือเฟือขาย 3) ยุคเริ่มसानฝันอันเป็นช่วงที่ก่อตั้งกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการเพื่อรวมพลังสืบทอดภูมิปัญญาการทอผ้าที่เป็นมรดกทางปัญญาของภาคอีสาน และ 4) ยุคปัจจุบันก้าวไกลเป็นยุคที่มีการจัดตั้งกลุ่มโดยความช่วยเหลือของทางราชการมอบอุปกรณ์ในการทอผ้าและทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานที่เกิดจากทรัพย์สินของสมาชิกเกิดกลุ่มทอผ้า 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวันทาผ้าจิด และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าบ้านคลองเตย ปัจจุบันทั้ง 2 กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองจำหน่ายอย่างแพร่หลาย แต่ยังมีปัญหาด้านการบริหารจัดการและปัญหาด้านการตลาด

กนกนารถ ผดุงชัย (2550) จากการศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ของบุคลากรกรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการความรู้และศึกษาคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ ได้แก่ การมีภาวะผู้นำ การมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรของกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ

ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การจัดการความรู้ของบุคลากรกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายกระบวนการพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกกระบวนการ โดยกระบวนการที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ กระบวนการใช้ความรู้ รองลงมา คือ กระบวนการสร้างความรู้และน้อยที่สุด คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ ได้แก่ การมีภาวะผู้นำ การมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รองลงมา คือ ด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และน้อยที่สุด คือ ด้านการมีภาวะผู้นำ ส่วนตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของบุคลากรกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ทุกด้าน ได้แก่ การมีภาวะผู้นำ การมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถพยากรณ์การจัดการความรู้ของบุคลากรควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสามารถอธิบายความแปรปรวนของการจัดการความรู้ได้ร้อยละ 59.90 ส่วนตัวแปรสถานภาพส่วนบุคคลไม่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ของบุคลากรกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

ไพโรจน์ พงษ์บุผา (2552) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินการจัดการความรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินการจัดการความรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียนหรือครูผู้ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าฝ่ายวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 216 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการจัดการความรู้ในโรงเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จำแนกตามขนาด โรงเรียน ก็ดำเนินการอยู่ในระดับมากเช่นกัน สำหรับการเปรียบเทียบการดำเนินการจัดการความรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวม ไม่มีความแตกต่างกัน จำแนกรายด้าน พบว่า การค้นหาความรู้ หรือการกำหนดความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ และการเรียนรู้ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนการเข้าถึงความรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้และการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ปัญหาการดำเนินการจัดการความรู้ ได้แก่ จำนวนบุคลากร ในโรงเรียนไม่เพียงพอทำให้ภาระงานมีมากเป็นอุปสรรคในการจัดการความรู้ สื่อเทคโนโลยี

ไม่ทันสมัย และไม่เพียงพอและบุคลากรไม่เห็นประโยชน์ในการจัดการความรู้ แนวทางการแก้ปัญหา คือ จัดให้มีการพบกันของครูในโรงเรียนมากขึ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สร้างความตระหนักให้บุคลากรในโรงเรียนในการจัดการความรู้และผู้บริหารให้ความสำคัญในการจัดการความรู้ในโรงเรียน

ปิยรัตน์ กาญจนะจิตรา (2550) จากการศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ในระบบราชการไทย: กรณีศึกษากรมส่งเสริมการเกษตร กรมอนามัย และกรมสุขภาพจิต มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการความรู้ขององค์กรในระบบราชการไทย
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความรู้ในระบบราชการไทยและผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการความรู้
- 3) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการความรู้ในองค์กรต่าง ๆ ของระบบราชการไทย
- 4) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการความรู้ในระบบราชการไทย
- 5) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดการความรู้ในระบบราชการไทย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการความรู้ของระบบราชการไทยในหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จในการจัดการความรู้ พบว่าการสร้างและค้นหาความรู้ ส่วนใหญ่จะมีการสร้างและค้นหาความรู้จากการสอบถามผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาความรู้ การจัดเก็บความรู้ส่วนใหญ่จะจัดเก็บข้อมูลอยู่ในรูปของแฟ้มเอกสารซึ่งทำให้มีข้อจำกัดในการสืบค้นและการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำได้ยาก เสียเวลา และบางครั้งอาจจะทำให้ข้อมูลต่าง ๆ สูญหายไปตามกาลเวลา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการสำรวจ พบว่า กิจกรรมซึ่งนำมาซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีลักษณะไม่เป็นทางการ ได้แก่ การพูดคุยกันระหว่างกลุ่มเพื่อนที่ไม่เป็นทางการ การสอนงานจากหัวหน้า เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ได้ความรู้ที่เป็นประสบการณ์ที่ฝังอยู่ในตัวของผู้แลกเปลี่ยน นอกจากนั้น ยังมีวิธีการแลกเปลี่ยนแบบเป็นทางการ เช่น การฝึกอบรม ประชุม สัมมนา กระบวนการสุดท้าย คือ การประยุกต์ใช้ความรู้จากการสำรวจพบว่า หน่วยงานทั้ง 3 หน่วยงานมีการประยุกต์ใช้ความรู้ในการทำงานในระดับสูง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความรู้ จากการศึกษาตัวแปรวัฒนธรรมองค์กรที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ร่วมขององค์กร การสร้างระบบแรงจูงใจ ผู้นำหรือผู้บริหารที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการจัดการความรู้และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการความรู้โดยรวมจากการสำรวจพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลเรียงตามลำดับดังนี้ คือ 1) ผู้นำหรือผู้บริหารที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2) การสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ ผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการความรู้พบว่า การจัดการความรู้มีผลต่อผลลัพธ์ที่ได้จากการจัดการความรู้ทั้งในเรื่องของผลสัมฤทธิ์ในการทำงานและรูปแบบการบริหารงาน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อนำเรื่องของผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานกับรูปแบบการบริหารงาน โดยใช้เทคโนโลยี

มาเปรียบเทียบกัน พบว่า การจัดการความรู้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า เช่น เรื่องการทำงานอย่างถูกต้อง ตรงเวลา การเพิ่มพูนความสามารถในการทำงาน ความมั่นใจในการตัดสินใจ เป็นต้น

ปีติณซ์ ไสลดบาท (2550) จากการศึกษาเรื่องการจัดการฐานทรัพยากรและโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคมที่เอื้อต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านนาฝาย ตำบลหัวเรือ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการจัดการฐานทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิตในระดับครัวเรือน 2) เพื่อศึกษาการจัดการโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับครัวเรือน 3) เพื่อศึกษาบทบาทภารกิจหลักสถาบันและองค์กรชุมชนที่สนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้านตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 4) เพื่อเปรียบเทียบรายได้หลักของครัวเรือนของหัวหน้าครัวเรือนที่มีปัจจัยหลักด้านการจัดการฐานทรัพยากรและโครงสร้างเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกัน จากผลการศึกษาพบว่า การจัดการฐานทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิตในระดับครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือน ร้อยละ 98.10 มีการจัดการน้ำบริโภคและอุปโภคพอเพียงและใช้น้ำอย่างมีคุณค่า ร้อยละ 87.40 มีการจัดการที่ดินเป็นสัดส่วน โดยแบ่งเป็นที่อยู่อาศัย คอกสัตว์ ปลูกผัก และขุดแปลง ร้อยละ 60.20 ใช้น้ำอินทรีย์เป็นหลักในการเพาะปลูก โดยปลูกข้าวเป็นพืชหลัก ทุกครัวเรือนมีการเลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน เช่น เป็ด วัว ควาย ปลา และกบ เพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือนและใช้บริโภคเป็นอาหาร โดยสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปัจจัยหลักบางประการร่วมกัน คือ การใช้ที่ดินและขนาดที่ดิน การแบ่งที่ดินในบริเวณบ้านเพื่อการใช้ประโยชน์หลายด้านชนิดของปุ๋ยที่ใช้ ประเภทแรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวและการเลี้ยงสัตว์ซึ่งปัจจัยเหล่านี้สามารถสร้างความมั่นคงเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือนได้

เกริกไกร แก้วล้วน (2550) จากการศึกษาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ: กรณีศึกษาการพัฒนาองค์ความรู้โดยเกษตรกร จังหวัดอำนาจเจริญ มีจุดมุ่งหมายคือ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ ศึกษา และถอดบทเรียนองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปฏิบัติจริง ในแต่ละพื้นที่และเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ดำเนินการศึกษาจากการสำรวจแหล่งดำเนินการเศรษฐกิจพอเพียงและลงไปศึกษาข้อมูลเจาะลึก การดำเนินการถอดบทเรียน โดยการเรียนรู้ระหว่างภูมิปัญญาชาวบ้านกับผู้ช่วยวิจัย และนักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดอำนาจเจริญ เกษตรกรได้พัฒนาองค์ความรู้ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษมาสร้างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่มในชุมชนของตนเอง ในกิจกรรมสำคัญ คือ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบการลดรายจ่ายซึ่งมีการดำเนินสำคัญในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยชีวภาพ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปของ

การเพิ่มรายได้ในรูปแบบการรวมกลุ่มกันผลิตท่อเสื่อกก การทอผ้า การผลิตน้ำตาลจากต้น โคนด การทำดอกไม้จันทน์และช่อประทาน การดำเนินกิจกรรมโฮมสเตย์ การเจียรไนพลอย รวมทั้ง กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบการออมทรัพย์และกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากป่า การวิจัยนอกจากสามารถได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม เศรษฐกิจพอเพียงด้านต่าง ๆ ในจังหวัดอำนาจเจริญแล้ว ภูมิปัญญาชาวบ้านและผู้ช่วยวิจัย นักวิจัย ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ยังมีคุณค่าและรวมกันเป็นเครือข่าย การทำงาน ด้านเศรษฐกิจพอเพียงในอนาคต ส่วนการนำผลการวิจัยและองค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียงมาทำเป็น เอกสารในการจัดการเรียนการสอน

อรรถพล อุสายพันธ์ (2551) จากการศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง: ประสบการณ์ตรงจากชาวบ้านในจังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจกรณีตัวอย่างหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในทุกอำเภอของจังหวัดราชบุรี และเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจ พอเพียงที่ได้จากประสบการณ์ตรงของชาวบ้าน ผลการวิจัยพบว่า ด้านความพอประมาณ ชาวบ้าน จะเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ตัวเองก่อนทำกิจกรรมที่พึ่งตนเองเป็นหลัก ปรับความคิด ปรับวิถีชีวิต ไม่หลงไปกับกระแสบริโภคนิยม ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ งดเว้นสิ่งเสียดสีและการมอมเมา ทุกชนิด ด้านความมีเหตุผล ชาวบ้านใช้ความคิด การพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะทำกิจกรรม อะไร มีการประชุม จัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ แก้ปัญหาาร่วมกัน กำหนดข้อตกลง ระเบียบ ข้อบังคับ ใช้ศักยภาพทั้งภาครัฐและเอกชนให้เป็นประโยชน์ ด้านภูมิคุ้มกัน ชาวบ้านมีความเป็นตัวของตัวเอง มีเอกลักษณ์ของตัวเอง ปรับวิถีชีวิตและการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลง ไม่เสี่ยงด้านใดด้านหนึ่งจนสุดโต่ง ใช้ชีวิตแบบไม่ประมาณ โดยมีเงื่อนไข ชาวบ้านจะศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่จะทำก่อน มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีภูมิปัญญาของตัวเอง มีการถ่ายทอดความรู้ ให้การศึกษาอยู่เสมอ ฝึกอบรม ไปศึกษาดูงาน

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความรู้และกระบวนการ จัดการความรู้ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัย	การจัดการ ความรู้	เป้าหมาย การจัดการ ความรู้	การ แลกเปลี่ยน ความรู้	การสร้าง ความรู้	การนำ ความรู้ ไปใช้
การจัดการความรู้ เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ เพื่อพัฒนาการเรียน การสอน: กรณีศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี (กิติรัตน์ สีหพันธ์, 2550)	การจัดการ ความรู้ เศรษฐกิจ พอเพียง (โมเดล ปลา)	1. เป้าหมาย ของงาน 2. เป้าหมาย การพัฒนา คน	การ แลกเปลี่ยน ความรู้ ระหว่าง อาจารย์ และ นักศึกษา	การเรียนรู้	
การจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาอาชีพ การทำขนมโบราณ ชุมชนกุฎีจีน แขวงวัดกัลป์ยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร (ฉวีวรรณ ปานชี, 2550)	การจัดการ ความรู้ ประเภท อื่น ๆ (โมเดล ปลา)	1. เป้าหมาย ของงาน 2. เป้าหมาย การพัฒนา คน 3. เป้าหมาย การพัฒนา องค์กร	การ แลกเปลี่ยน ความรู้ ระหว่าง วิทยากร และ นักศึกษา	การฟัง การเรียนรู้	จุดสาร และ VCD เรื่อง การทำ ขนม โบราณ ชุมชน กุฎีจีน
การจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าบ้านคลองเตย ตำบลบึงกอก อำเภอ บางระกำ จังหวัด พิษณุโลก (ฐิติมา ยอดระยับ, 2551)	การจัดการ ความรู้ ประเภท อื่น ๆ (โมเดล เซกิ)	1. เป้าหมาย ของงาน 2. เป้าหมาย การพัฒนา คน	การ แลกเปลี่ยน ความรู้ ระหว่าง ชาวบ้าน	การสังเกต การ สนทนา กลุ่ม	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

งานวิจัย	การจัดการ ความรู้	เป้าหมาย การจัดการ ความรู้	การ แลกเปลี่ยน ความรู้	การสร้าง ความรู้	การนำ ความรู้ ไปใช้
การจัดการความรู้ของ บุคลากรกรมควบคุม โรคกระทรวง สาธารณสุข (กนกนารถ ผดุงชัย, 2550)	การจัดการ ความรู้ ประเภท อื่นๆ (โมเดล เชก)	1. เป้าหมาย ของงาน 2. เป้าหมาย การพัฒนา คน	การ แลกเปลี่ยน ความรู้ บุคลากร	การ สอบถาม	
การดำเนินการจัดการ ความรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1 (ไพโรจน์ พงษ์บุผา, 2552)	การจัดการ ความรู้ ประเภท อื่นๆ (โมเดล เชก)	1. เป้าหมาย ของงาน 2. เป้าหมาย การพัฒนา คน 3. เป้าหมาย การพัฒนา องค์กร	การอบรม สัมมนา และนำมา แบ่งปัน บุคลากร ในโรงเรียน	การฟัง การ สังเกต	
การจัดการความรู้ ในระบบราชการไทย: กรณีศึกษา กรมส่งเสริมการเกษตร กรมอนามัย และสุขภาพจิต (ปิยรัตน์ กาญจนะจิตรา, 2550)	การจัดการ ความรู้ ประเภท อื่นๆ (โมเดล ปลา)	1. เป้าหมาย ของงาน 2. เป้าหมาย การพัฒนา คน			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

งานวิจัย	การจัดการ ความรู้	เป้าหมาย การจัดการ ความรู้	การ แลกเปลี่ยน ความรู้	การสร้าง ความรู้	การนำ ความรู้ ไปใช้
เศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ: กรณีศึกษาการพัฒนา องค์ความรู้โดย เกษตรกรจังหวัด อำนาจเจริญ (เกริกไกร แก้วล้วน, 2550)	การจัดการ งานองค์ ความรู้ (โมเดล เซกิ)	1. เป้าหมาย ของงาน 2. เป้าหมาย การพัฒนา คน	การ แลกเปลี่ยน ความรู้ ระหว่าง ชาวบ้าน นักศึกษา และ คณาจารย์	การ สังเกต	เอกสาร ในการ จัดการเรียน การสอน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียง ด้านเกษตรธรรมชาติ: กรณีศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยทำการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ การสัมภาษณ์ มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. วิธีการวิจัย
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล
6. การวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary study) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ทั้งทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียง รวมถึงเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
2. การลงพื้นที่ (Field study) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ซึ่งเป็นบุคลากรเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ และการสังเกตพื้นที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ด้วย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) คือ เจ้าหน้าที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ที่ปฏิบัติงานในปี พ.ศ. 2558-2560 ทั้งหมด 20 คน จากการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ จำนวน 40 คน (จากฝ่ายธุรการ ข้อมูล ณ วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2560) โดยบุคลากรเป็นทหารกองประจำการที่ผ่านการเกณฑ์ทหารเข้ามาในสังกัดกองทัพเรือ

แบ่งออกเป็นปีละ 4 ผลัด และมีการคัดเลือกเข้ามาเป็นบุคลากรของศูนย์การเรียนรู้ฯ ผลัดละประมาณ 5 คน แต่ละคนมีอายุราชการไม่เท่ากัน คือ 1 ปี และ 2 ปี ตามวุฒิการศึกษา (ปวส.-ปริญญาตรี 1 ปี และต่ำกว่าปวส. 2 ปี) หลังจากนั้นจะปลดประจำการโดยผู้วิจัยได้มีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. ใช้อายุราชการเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1.1 กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาปวส.-ปริญญาตรี (อายุราชการ 1 ปี) โดยคัดเลือกบุคลากรที่มีอายุราชการเกิน 9 เดือน ซึ่งจะเป็นบุคคลที่ผ่านการเกณฑ์ตั้งแต่ผลัด 3/ 2559 ถึง 4/ 2559 มีจำนวน 3คน

1.2 กลุ่มที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปวส. (อายุราชการ 2 ปี) โดยคัดเลือกบุคลากรที่มีอายุราชการเกิน 1 ปี ซึ่งจะเป็นบุคคลที่ผ่านการเกณฑ์ตั้งแต่ผลัด 3/ 2558 ถึง 2/ 2559 มีจำนวน 17 คน

2. ใช้ตำแหน่งงานในการคัดเลือก

2.1 หัวหน้ากลุ่มงาน โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแปลงสาริตเกษตรทฤษฎีใหม่ กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารไล่แมลง กลุ่มเลี้ยงไส้เดือนดินกำจัดขยะอินทรีย์และเพื่อผลิตปุ๋ย กลุ่มการปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติ และกลุ่มเก็บเมล็ดพันธุ์พืชเกษตรธรรมชาติ

2.2 วิทยากรที่ให้ความรู้ผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงานภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ฯ

ตารางที่ 2 แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์	แนวคิดหลัก ในการวิเคราะห์	แหล่งข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์
1. เพื่อศึกษาสภาพ การดำเนินงาน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ แบบพอเพียงด้านเกษตร ธรรมชาติของ ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี	แนวคิดหลักเศรษฐกิจ พอเพียงใน 3 ด้าน ประกอบด้วย 1. ความพอประมาณ 2. ความมีเหตุผล 3. การมีภูมิคุ้มกันในตัว ที่ดี	1. เจ้าที่ศูนย์ การเรียนรู้ทฤษฎี ใหม่ฯ 20 คน ด้วยวิธีการ สัมภาษณ์ เชิงลึก 2. ข้อมูลพื้นฐาน ทั่วไปของ การดำเนินงาน ภายในศูนย์	การวิเคราะห์ เนื้อหา (Content analysis)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	แนวคิดหลัก ในการวิเคราะห์	แหล่งข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์
		การเรียนรู้ทฤษฎี ใหม่ ๆ	
2. เพื่อศึกษาการจัดการ ความรู้เศรษฐกิจ แบบพอเพียง ด้านเกษตรธรรมชาติของ ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี	เซกิโมเดล (SECI Model) ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1. เป้าหมายของ การจัดการความรู้ 2. การแลกเปลี่ยน ความรู้ 3. การรวบรวม และนำความรู้ไปใช้ 4. การสร้างความรู้	1. เจ้าที่ศูนย์ การเรียนรู้ทฤษฎี ใหม่ ๆ 20 คน ด้วยวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึก	การวิเคราะห์ เนื้อหา (Content analysis)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์ โดยแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จากการศึกษาประเด็นคำถามจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย การทบทวนวรรณกรรม และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยคำถามสามารถปรับได้ตามลักษณะของผู้ถูกสัมภาษณ์ มีการตั้งคำถามที่เข้าใจได้ง่าย เนื้อหาคำถามเป็นลักษณะปลายเปิด ผู้ถูกสัมภาษณ์มีอิสระในการตอบคำถาม และแนวคำถามได้รับข้อเสนอแนะและแก้ไขจากอาจารย์ที่ควบคุมงานวิจัย

2. สมุดบันทึก กล้องถ่ายรูป และเครื่องบันทึกเสียง เพื่อใช้จด และบันทึกเสียงขณะทำการสัมภาษณ์ โดยก่อนสัมภาษณ์จะมีการนัดเวลาผู้สัมภาษณ์ล่วงหน้า และมีความยินยอมในการบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอความร่วมมือในการทำแบบสัมภาษณ์ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อทำแบบสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสตหีบ จังหวัดชลบุรี
2. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตัวเอง โดยการเข้าไปสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสตหีบ จังหวัดชลบุรี ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
3. ถอดข้อความและรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยและเก็บข้อมูล 6 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2560

การวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ในงานวิจัยนี้เริ่มต้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน แม่นยำของข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ี้จากการสัมภาษณ์จะต้องเป็นข้อมูลที่มีความถูกต้อง แม่นยำ เทียบตรงมากที่สุด ไม่มีการบิดเบือนไปจากความจริง การพิจารณาความเที่ยงตรงของข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ความเที่ยงตรงของข้อมูลเกิดจากผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการทำให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและผู้วิจัยใช้วิธีการพิจารณาความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

หลังจากที่รวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยยืนยันความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยให้เจ้าของข้อมูลได้อ่านข้อมูล พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมและยอมรับข้อมูลที่นำเสนอ

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล โดยใช้เทคนิควิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation method) ของ Denizen (2017 อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ บุญสม, 2560) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ตรวจสอบด้านเวลาผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์ในช่วงเวลาที่ต่างกัน เพื่อให้ทราบว่าคุณสมบัติที่ได้รับในช่วงเวลาต่าง ๆ นั้น เหมือนกันหรือไม่ ถ้าได้ข้อมูลที่ตรงกันถือว่าเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่เชื่อถือได้

2. ตรวจสอบด้านสถานที่ผู้วิจัยได้เปลี่ยนสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์
ในสถานที่ที่ต่างกัน ถ้าบุคลากรเจ้าหน้าที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ให้ข้อมูลที่เหมือนกัน
ในสถานที่ที่ต่างกันถือว่าเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่เชื่อถือได้

3. ตรวจสอบด้านบุคคล ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์บุคลากรเจ้าหน้าที่ภายในศูนย์
การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ โดยตรวจสอบว่าถ้าบุคคลที่ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่
ถ้าได้ข้อมูลที่ตรงกันถือว่าเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่เชื่อถือได้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียง กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้
ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์
(Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ บุคลากรเจ้าหน้าที่ภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ จำนวน
20 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานจริงภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอ
ผลการวิจัยออกเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานด้านเกษตรธรรมชาติของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่
อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติ
โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 คน โดยสรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล
สำคัญ ดังต่อไปนี้คือ

คนที่ 1 คือ นาย ก (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
ภูมิลำเนาจังหวัดนครพนม เป็นทหารพลัด 4/ 58 อายุราชการ 1 ปี 9 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่
แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่/ วิทยากร

คนที่ 2 คือ นาย ข (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับ ปวส. ภูมิลำเนาจังหวัด
อุบลราชธานี เป็นทหารพลัด 4/ 58 อายุราชการ 1 ปี 9 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์
และสารไล่แมลง/ วิทยากร

คนที่ 3 คือ นาย ค (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6
ภูมิลำเนาจังหวัดชลบุรี เป็นทหารพลัด 4/ 58 อายุราชการ 1 ปี 9 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่
แปลงสาธิตผสมผสาน/ วิทยากร

คนที่ 4 คือ นาย ฉ (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
ภูมิลำเนาจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นทหารพลัด 1/ 59 อายุราชการ 1 ปี 6 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่
เก็บเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาติ

คนที่ 5 คือ นาย ง (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับ ปวช. ภูมิลำเนาจังหวัด จันทบุรี เป็นทหารพลัด 1/ 59 อายุราชการ 1 ปี 6 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่แปลงสาธิตเกษตร ทฤษฎีใหม่/ วิทยากร

คนที่ 6 คือ นาย จ (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภูมิลำเนาจังหวัดสระแก้ว เป็นทหารพลัด 1/ 59 อายุราชการ 1 ปี 6 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารไล่แมลง

คนที่ 7 คือ นาย ฉ (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภูมิลำเนาจังหวัดตรัง เป็นทหารพลัด 1/ 59 อายุราชการ 1 ปี 6 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่เลี้ยง ไล่เดือนดินกำจัดขยะอินทรีย์และเพื่อผลิตปุ๋ย

คนที่ 8 คือ นาย ช (นามสมมติ) เพศชาย สมรส จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภูมิลำเนาจังหวัดอุบลราชธานี เป็นทหารพลัด 1/ 59 อายุราชการ 1 ปี 6 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่เก็บเมล็ดพันธุ์พืชเกษตรธรรมชาติ

คนที่ 9 คือ นาย ซ (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภูมิลำเนาจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นทหารพลัด 1/ 59 อายุราชการ 1 ปี 6 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่แปลงสาธิตผสมผสาน

คนที่ 10 คือ นาย ฅ (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภูมิลำเนาจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นทหารพลัด 1/ 59 อายุราชการ 1 ปี 6 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่แปลงสาธิตผสมผสาน

คนที่ 11 คือ นาย ฉู (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภูมิลำเนาจังหวัดนครสวรรค์ เป็นทหารพลัด 2/ 59 อายุราชการ 1 ปี 3 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่ปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติ

คนที่ 12 คือ นาย ฎ (นามสมมติ) เพศชาย สมรส จบการศึกษาระดับ ปวส. ภูมิลำเนา จังหวัดขอนแก่น เป็นทหารพลัด 2/ 59 อายุราชการ 1 ปี 3 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่เลี้ยงไล่เดือน ดินกำจัดขยะอินทรีย์และเพื่อผลิตปุ๋ย

คนที่ 13 คือ นาย ฐ (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับ ปวช. ภูมิลำเนา จังหวัดสกลนคร เป็นทหารพลัด 2/ 59 อายุราชการ 1 ปี 3 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่แปลงสาธิต เกษตรทฤษฎีใหม่

คนที่ 14 คือ นาย ท (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับ ปวช. ภูมิลำเนา จังหวัดขอนแก่น เป็นทหารพลัด 2/ 59 อายุราชการ 1 ปี 3 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่แปลงสาธิต ผสมผสาน

คนที่ 15 คือ นาย ฉ (นามสมมติ) เพศชาย สมรส จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6
 ภูมิลำเนาจังหวัดสกลนคร เป็นทหารพลัด 2/ 59 อายุราชการ 1 ปี 3 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่
 เก็บเมล็ดพันธุ์พืชเกษตรธรรมชาติ

คนที่ 16 คือ นาย ฉ (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
 ภูมิลำเนาจังหวัดนครพนม เป็นทหารพลัด 2/ 59 อายุราชการ 1 ปี 3 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่
 ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารไล่แมลง

คนที่ 17 คือ นาย ค (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
 ภูมิลำเนาจังหวัดหนองคาย เป็นทหารพลัด 2/ 59 อายุราชการ 1 ปี 3 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่
 เลี้ยงไส้เดือนดินกำจัดขยะอินทรีย์และเพื่อผลิตปุ๋ย

คนที่ 18 คือ นาย ค (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
 ภูมิลำเนาจังหวัดสงขลา เป็นทหารพลัด 3/ 59 อายุราชการ 1 ปี ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่แปลงสาธิต
 เกษตรทฤษฎีใหม่

คนที่ 19 คือ นาย ค (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
 ภูมิลำเนาจังหวัดสตูล เป็นทหารพลัด 4/ 59 อายุราชการ 9 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่เก็บ
 เมล็ดพันธุ์พืชเกษตรธรรมชาติ

คนที่ 20 คือ นาย ท (นามสมมติ) เพศชาย โสด จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
 ภูมิลำเนาจังหวัดสกลนคร เป็นทหารพลัด 4/ 59 อายุราชการ 9 เดือน ตำแหน่งงาน เจ้าหน้าที่
 แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่/ วิทยากร

ตารางที่ 3 สรุปข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้ สัมภาษณ์	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	ภูมิลำเนา	อายุราชการ	ตำแหน่งงาน
ก	โสด	มัธยมศึกษา 3	นครพนม	1 ปี 9 เดือน	เจ้าหน้าที่แปลงสาธิต เกษตรทฤษฎีใหม่
ข	โสด	ปวส.	อุบลราชธานี	1 ปี 9 เดือน	เจ้าหน้าที่ผลิตปุ๋ย อินทรีย์ และสาร ไล่แมลง/ วิทยากร
ค	โสด	ประถมศึกษา 6	ชลบุรี	1 ปี 9 เดือน	เจ้าหน้าที่แปลงสาธิต ผสมผสาน/ วิทยากร

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ผู้ให้ สัมภาษณ์	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	ภูมิลำเนา	อายุราชการ	ตำแหน่งงาน
จ	โสด	มัธยมศึกษา 3	บุรีรัมย์	1 ปี 6 เดือน	เจ้าหน้าที่เก็บเมล็ดพันธุ์เกษตรกร ธรรมชาติ
ง	โสด	ปวช.	จันทบุรี	1 ปี 6 เดือน	เจ้าหน้าที่แปลงสาธิต เกษตรทฤษฎีใหม่/ วิทยากร
จ	โสด	มัธยมศึกษา 6	สระแก้ว	1 ปี 6 เดือน	ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และสารไล่แมลง
ฉ	โสด	มัธยมศึกษา 3	ตรัง	1 ปี 6 เดือน	เจ้าหน้าที่เลี้ยง ไส้เดือนดินกำจัด ขยะอินทรีย์ และเพื่อผลิตปุ๋ย
ช	สมรส	มัธยมศึกษา 3	อุบลราชธานี	1 ปี 6 เดือน	เจ้าหน้าที่เก็บเมล็ด พันธุ์พืชเกษตรกร ธรรมชาติ
ซ	โสด	มัธยมศึกษา 3	กาฬสินธุ์	1 ปี 6 เดือน	เจ้าหน้าที่แปลงสาธิต ผสมผสาน
ฅ	โสด	มัธยมศึกษา 3	กาฬสินธุ์	1 ปี 6 เดือน	เจ้าหน้าที่แปลงสาธิต ผสมผสาน
ฉ	โสด	มัธยมศึกษา 3	นครสวรรค์	1 ปี 3 เดือน	เจ้าหน้าที่ปลูกผัก แบบเกษตรกร ธรรมชาติ
ค	สมรส	ปวส.	ขอนแก่น	1 ปี 3 เดือน	เจ้าหน้าที่เลี้ยง ไส้เดือนดินกำจัด ขยะอินทรีย์ และเพื่อผลิตปุ๋ย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

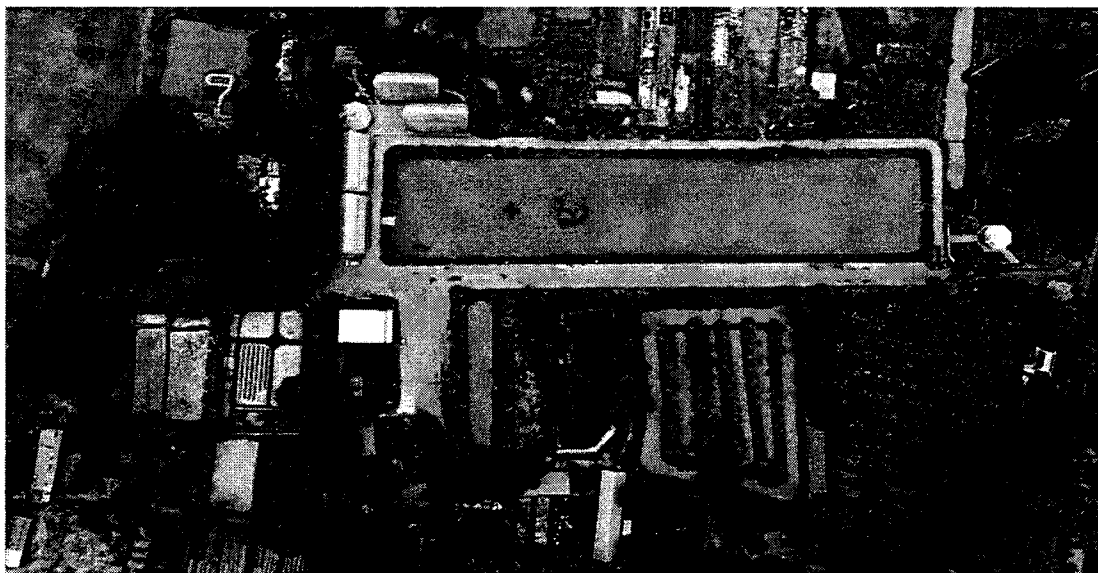
ผู้ให้ สัมภาษณ์	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	ภูมิลำเนา	อายุราชการ	ตำแหน่งงาน
ฐ	โสด	ปวช.	สกลนคร	1 ปี 3 เดือน	เจ้าหน้าที่แปลงสาธิต เกษตรทฤษฎีใหม่
ฑ	โสด	ปวช.	ขอนแก่น	1 ปี 3 เดือน	เจ้าหน้าที่แปลงสาธิต ผสมผสาน
ฒ	สมรส	มัธยมศึกษา6	สกลนคร	1 ปี 3 เดือน	เจ้าหน้าที่เก็บเมล็ด พันธุ์พืชเกษตร ธรรมชาติ
ณ	โสด	มัธยมศึกษา3	นครพนม	1 ปี 3 เดือน	เจ้าหน้าที่ผลิตปุ๋ย อินทรีย์ และสาร ไล่แมลง
ด	โสด	มัธยมศึกษา3	หนองคาย	1 ปี 3 เดือน	เจ้าหน้าที่เลี้ยง ไส้เดือนดินกำจัด ขยะอินทรีย์ และเพื่อผลิตปุ๋ย
ค	โสด	มัธยมศึกษา3	สงขลา	1 ปี	เจ้าหน้าที่แปลงสาธิต เกษตรทฤษฎีใหม่
ถ	โสด	มัธยมศึกษา3	สตูล	9 เดือน	เจ้าหน้าที่เก็บเมล็ด พันธุ์พืชเกษตร ธรรมชาติ
ท	โสด	มัธยมศึกษา3	สกลนคร	9 เดือน	เจ้าหน้าที่แปลงสาธิต เกษตรทฤษฎีใหม่/ วิทยากร

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานด้านเกษตรธรรมชาติของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีภารกิจหลัก คือ การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้อย่างได้ผล กล่าวคือ ในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๓ แห่งนี้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของทหารเป็นพื้นที่ของทางราชการมีการบริหารงานที่ไม่ใช้งบประมาณของทางราชการ เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงของพระองค์ท่าน เมื่อนำมาปฏิบัติแล้วอยู่ได้จริง สามารถพึ่งพาตนเองได้ สามารถแบ่งปันดูแลคนอื่นได้ โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น โดยใช้ศาสตร์พระราช า ภูมิปัญญา และสติปัญญา ยกตัวอย่างศาสตร์ คือ ความสุขที่ยั่งยืน คือ การนำ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขมาปรับใช้กับครอบครัวและการทำงาน 3 ห่วง พอประมาณ คือ ทำชีวิตให้สมดุลไม่มากเกินไปไม่น้อยเกินไป มีเหตุผลคือการใช้เหตุผลคุยกันไม่ใช่อารมณ์ เพราะเหตุผลจะเป็นการแก้ไขปัญหอย่างถูกวิธี มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีคือเตรียมตัวปรับตัวรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงภาวะเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้ความรักและความเข้าใจ โดยการรักตัวเองให้มากเมื่อรักตัวเองแล้วก็จะดูแลตัวเองให้มีความสุข ปลอดภัย มีประโยชน์ เปรียบเสมือนน้ำสะอาดที่ใคร ๆ ก็อยากเข้าไปอยู่ใกล้ และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตัวเอง 2 เงื่อนไข คือ การศึกษาหาความรู้มีความรอบรู้และนำไปใช้อย่างมีคุณธรรม ดังนั้นเศรษฐกิจแบบพอเพียงคือการที่เรามีความโลภน้อย ไม่เบียดเบียนตนเองและไม่เบียดเบียนผู้อื่น ทำให้เกิดความสุขที่ยั่งยืน

ภาพที่ 6 ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ภาพที่ 7 พื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ผมคิดว่า การที่ผมและเพื่อน ๆ เจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ได้ศึกษาเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียงนั้นเป็นเรื่องที่ดีมาก ทำให้ผมได้เข้าใจถึงวิธีการดำเนินชีวิตแบบสมดุล เข้าใจถึงความรักและความห่วงใยที่พระองค์ท่านมีต่อประชาชนชาวไทย ซึ่งผมนำไปปรับใช้ขณะที่ทำงานอยู่ในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ แห่งนี้ และนำกลับไปใช้ที่บ้านอย่างได้ผล โดยเฉพาะการนำ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขมาปรับใช้” (นาย ต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ สอนให้ผมมีความพอดีพอเพียง มีความสุขในการใช้ชีวิตประจำวัน ในการทำงาน” (นาย จ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“ตั้งแต่เข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ผมโชคดีที่ได้เรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ผมรู้จักใช้ชีวิตอย่างสมดุล มีความสุขมากครับ” (นาย ท (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“เศรษฐกิจพอเพียง คือ การใช้ชีวิตที่เหลืออยู่ให้มีความสุขอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของความพอดี มีเหตุผล มีความรักและความเข้าใจ มีภูมิคุ้มกันที่ดี” (นาย ค (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

ภาพที่ 8 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

โดยศึกษาภาพการดำเนินงานด้านเกษตรธรรมชาติ 5 กลุ่ม ดังนี้

1. การปรับปรุงดิน

การปรับปรุงบำรุงดิน คือ การทำให้ดินมีโครงสร้างที่ดีขึ้น ดินมีธาตุอาหารที่พืชต้องการด้วยหลายวิธีไม่ว่าจะเป็นการใช้ปุ๋ยคอก การใช้ปุ๋ยหมัก การใช้ปุ๋ยพืชสด การปลูกพืชคลุมดิน ชนิดต่าง ๆ การใช้วัสดุคลุมดินหรือการปลูกพืชหมุนเวียนต่าง ๆ ทุกวิธีทำให้คุณภาพของดินดีขึ้น แต่การปรับปรุงดินที่ดีและมีคุณภาพนั้น ควรจะทำหลาย ๆ วิธีร่วมกัน การใช้ปุ๋ยพืชสดทำโดยการปลูกพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่วต่าง ๆ ถั่วเขียว ถั่วปอเทือง ถั่วพรี เป็นต้น เมื่อพืชออกดอกก็ไถกลบและหมักไว้ในดินต่อเป็นเวลา 1 เดือน และสามารถทำเป็นพืชหมุนเวียนปลูกสลับกับพืชผักสวนครัว

ภาพที่ 9 ถั่วปอเทือง

ภาพที่ 10 ต้นถั่วพริ้ว

การลด ละ เลิก การใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีฆ่าแมลง เริ่มแรกก็เริ่มใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และสารไล่แมลงอย่างสม่ำเสมอและก็ทำการลดปริมาณลงเรื่อย ๆ จนสุดท้ายก็ไม่ต้องใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีฆ่าแมลงเลย เพราะปุ๋ยอินทรีย์และสารไล่แมลงทำให้โครงสร้างของดินดีขึ้น มีความสมดุลของระบบนิเวศน์แมลงศัตรูพืชลดลงเพราะแมลงที่เป็นศัตรูของแมลงศัตรูพืชที่อยู่ในแปลงเกษตรมีมากขึ้น โดยเรียกแมลงเหล่านี้ว่า ตัวห้ำ ตัวเบียน สำหรับตัวห้ำคือสัตว์หรือแมลงที่มีขนาดตัวใหญ่กว่าศัตรูพืช เช่น กบ อึ่งอ่าง กิ้งก่า แมงปอ มด มวนพิฆาต เป็นต้น ส่วนตัวเบียนคือ สัตว์และแมลงที่เล็กกว่าแมลงศัตรูพืชจะใช้วิธีทำให้แมลงศัตรูพืชป่วย เช่น แตนเบียนต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นตอนสุดท้ายของการปรับปรุงบำรุงดิน คือ การห่มดินเป็นการคลุมหรือห่มดินไม่ให้หน้าดินเสียด้วยหลายวิธีการ เช่น ปลูกผักคลุมดิน ใช้วัสดุคลุมดิน เช่น หญ้า ฟางข้าว ใบไม้ เป็นต้น อย่างไรก็ตามควรมีการบำรุงดินอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาความสมบูรณ์ของดิน เพื่อประโยชน์ต่อ

การผลิตพืชผลทางการเกษตรในระยะยาว

ภาพที่ 11 การปรับปรุงบำรุงดิน

ภาพที่ 12 การห่มดิน/คลุมดินด้วยฟางข้าว หญ้าแฝก ใบไม้ ขุยมะพร้าว และหญ้า

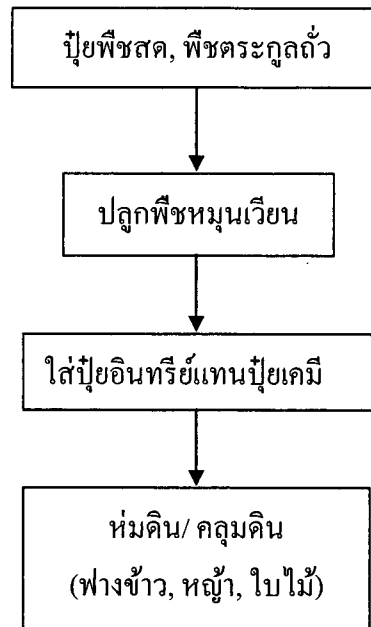
ดังกล่าวสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“พืชจะเจริญงอกงาม ต้องมีโครงสร้างของดินที่ดี ความสมบูรณ์ของธาตุอาหาร และมีความชุ่มชื้นที่พอเหมาะ” (นาย ก (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“การทำเกษตรธรรมชาติจะต้องมีการปรับปรุงบำรุงดินเป็นอันดับแรกก่อนลงมือปลูกผักและผลไม้” (นาย ง (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“การปรับปรุงบำรุงดิน คือ วิธีการที่ใช้โดยวัสดุทางธรรมชาติ และวิธทางธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความสมดุลกันของระบบนิเวศน์” (นาย จ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

จากความรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดิน ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 13 ขั้นตอนการปรับปรุงบำรุงดิน

2. การผลิตปุ๋ยและสารไล่แมลงใช้เอง

การผลิตปุ๋ยและสารไล่แมลงใช้เองเพื่อเป็นการลดรายจ่าย-เพิ่มรายได้ ใช้ทดแทนปุ๋ยเคมีเป็นการลดรายจ่าย เมื่อเหลือจึงนำออกขายเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้

ปุ๋ยที่ผลิตได้ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ น้ำสกัดชีวภาพ และสารสกัดชีวภาพจากสมุนไพร ซึ่งมีกระบวนการผลิต ดังนี้

2.1 ปุ๋ยหมัก โดยหมักจากใบไม้ หญ้า กิ่งไม้เล็ก ๆ ใช้เวลาหมัก 2-3 เดือน มีขนาดกองกว้าง 2 เมตร ยาว 4 เมตร สูง 1.5 เมตร โดยใช้ใบไม้กองชั้นล่างสูงประมาณ 30 เซนติเมตร มูลสัตว์ 10 เซนติเมตร พรมน้ำให้ทั่วทั้งกอง ทำสลับเป็นชั้น ๆ ไปเรื่อย ๆ 3-4 ชั้น กลับกองทุก ๆ 3 เดือน ก็จะย่อยสลายกลายเป็นผงสีดำหรือน้ำตาลเข้มสามารถนำไปใช้ได้เลย

ภาพที่ 14 วัดฤดูบิในการทำปุ๋ยหมัก (หญ้า, ใบไม้, กิ่งไม้เล็ก ๆ)

ภาพที่ 15 การผลิตปุ๋ยหมัก

2.2 ปุ๋ยชีวภาพ คือ ปุ๋ยที่ผลิตจากมูลสัตว์ต่าง ๆ เช่น มูลวัว มูลควาย มูลม้า มูลหมู มูลแพะ มูลไก่ เป็นต้น ด้วยการนำมูลสัตว์มากองรวม และนำรำข้าวมาใส่ผสมแล้วคลุกเคล้าให้เข้ากัน พรมน้ำให้ทั่ว และใส่สารเร่งซูปเปอร์ พด. 1 สำหรับผลิตปุ๋ยหมัก 1 ตัน เสร็จแล้วคลุมกองปุ๋ยด้วย กระสอบป่านหรือผ้าจะทำให้เกิดความร้อนให้กลับกองทุกวัน ทำประมาณ 7 วันก็จะเย็นลง เมื่อปุ๋ยเย็นแล้วก็สามารถที่จะนำไปใช้ได้เลย ดีกว่าการนำมูลสัตว์มาใช้เลยโดยไม่ผ่านการหมัก เพราะจะ ไม่มีเชื้อรา ลดความเป็นกรด มีธาตุอาหารสูงขึ้น ใช้งานง่าย ปลอดภัยสำหรับพืช

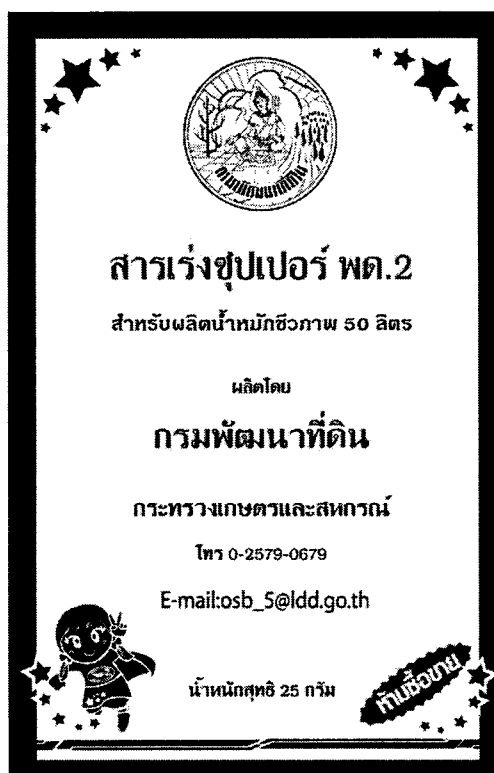

ภาพที่ 16 สารเร่งซูปเปอร์ พด. 1 สำหรับผลิตปุ๋ยหมัก

นอกจากนี้หากต้องการทำเป็นสารไล่แมลงสามารถนำปุ๋ยที่ได้ไปละลายน้ำอัตราส่วน 1 : 20 (ปุ๋ย 1 กิโลกรัม ต่อ น้ำ 20 ลิตร) คนทุกวันเป็นเวลา 7 วัน ก็จะเป็นปุ๋ยอีกชนิดหนึ่งเรียกว่า ปุ๋ยน้ำชีวภาพ สะดวกในการใช้ฉีดพ่นทางใบ ใช้เป็นปุ๋ยเร่งยอดเร่งใบ

2.3 น้ำสกัดชีวภาพจากยอดผักใบไม้ ผลไม้ ซากสัตว์ต่าง ๆ โดยการนำส่วนใดไปหมัก ก็จะไปเร่งในส่วนนั้น เช่น ใบและยอดมักจะใช้เป็นฮอร์โมนเร่งยอด นำผลและดอกมาหมักก็จะเป็นฮอร์โมนเร่งดอกและผล ซากสัตว์ เช่น หัวปลา หอย กุ้ง ก็จะได้ปุ๋ยสูตรเสมอ คือ ไนโตรเจน โพแทสเซียม และฟอสฟอรัสเท่า ๆ กัน มีวิธีการทำหมักให้มีขึ้นพอประมาณใส่ลงถัง 30 กิโลกรัม ใส่กากน้ำตาล 10 ลิตร ใส่สารเร่ง พด. 2 สำหรับผลิตน้ำหมักชีวภาพ 50 ลิตร 1 ซองผสมน้ำ 10 ลิตร เทใส่ลงไปในถังแล้วคนให้เข้ากันตั้งพักไว้ประมาณ 2 สัปดาห์ก็สามารถนำไปใช้ได้ ในอัตราส่วน

1 : 1000 และเมทความเข้มข้นตามชนิดของพืช เช่น ไม้ผลอาจใช้ 1 : 500 เป็นต้น

ภาพที่ 17 สารเร่งซูปเปอร์ พด. 2 สำหรับผลิตน้ำหมักชีวภาพ 50 ลิตร

2.4 สารสกัดชีวภาพจากสมุนไพร เช่น สะเดา สาบเสือ บอระเพ็ด หางไหล เป็นต้น โดยการนำสมุนไพรสดต่าง ๆ มาหมักกับสารเร่งซูปเปอร์ พด. 7 สำหรับผลิตสารควบคุมแมลงศัตรูพืช ในอัตราส่วนสมุนไพร 30 กิโลกรัม กากน้ำตาลหรือน้ำตาลทรายแดง 10 กิโลกรัม สารเร่ง พด. 7 1 ชอง ผสมกับน้ำ 10 ลิตร เทใส่ถังหมักรวมกันใช้กระสอบผิวดำลึงตั้งพักไว้ 15 วัน ก็สามารถนำมาใช้กำจัดและไล่แมลงศัตรูพืชตามรสของสมุนไพร เช่น รสขมรสเผ็ดใช้ได้ หรือฆ่าหนอนและเพลี้ย รสฝาดใช้ฆ่าและกำจัดเชื้อรา เป็นต้น โดยใช้ผสมกับน้ำในอัตราส่วน 1 : 500-1000 ใช้ในเวลาใกล้ค่ำเพราะเป็นเวลาที่แมลงศัตรูพืชจะมา

ภาพที่ 18 สารเร่งซูปเปอร์ พด. 7 สำหรับผลิตสารควบคุมแมลงศัตรูพืช

ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“การทำกรเกษตรธรรมชาติ เริ่มแรกจำเป็นต้องใช้ปุ๋ยอินทรีย์จำนวนมาก ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และผลิตเอง เพื่อลดรายจ่าย เมื่อเหลือก็แจกจ่ายและจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้” .

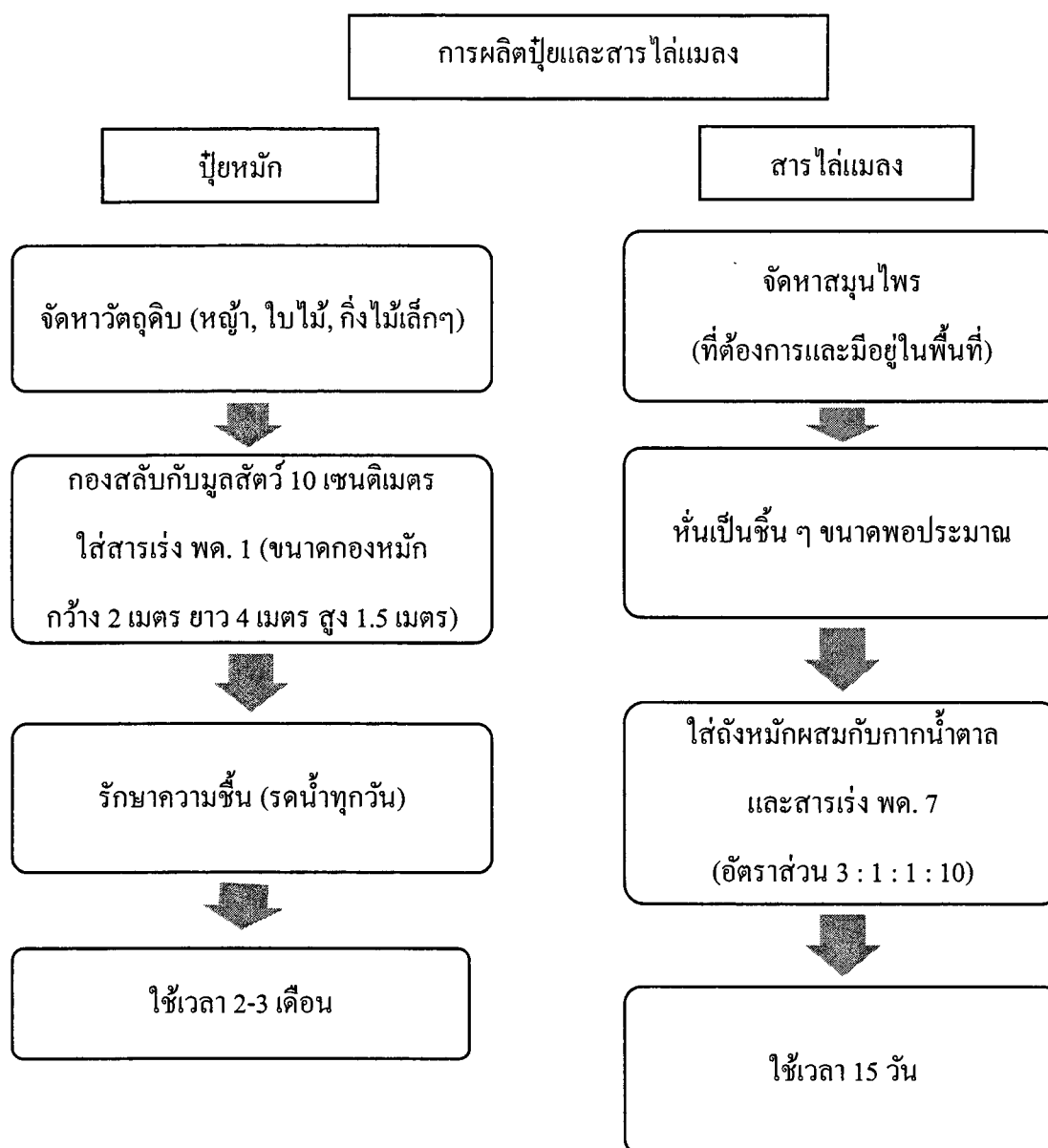
(นาย ค (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“การทำปุ๋ยหมักจากใบไม้ มูลสัตว์ และขยะอินทรีย์ เมื่อเริ่มต้นทำใหม่มีความยุ่งยากและล่าช้า แต่พอเข้าใจและมีความชำนาญแล้วจะรู้สึกว่าง่าย ประหยัด และปลอดภัย”

(นาย จ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ และสารไล่แมลงที่ผลิตเองภายในศูนย์ ผมไม่เคยคิดว่าใช้ได้ผลจริง แต่เมื่อทดลองทำและใช้ด้วยตนเอง ทำให้เชื่อมั่นและเห็นผลลัพธ์ที่ดีมาก” (นาย ฉ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

จากความรู้เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยและสารไล่แมลง ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 19 ขั้นตอนการทำปุ๋ยหมัก (ด้านซ้าย) และขั้นตอนการทำสารไล่แมลง (ด้านขวา)

3. การเลี้ยงไส้เดือนเพื่อกำจัดขยะอินทรีย์และผลิตปุ๋ย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเลี้ยงไส้เดือนดินเป็นการช่วยกำจัดขยะอินทรีย์ที่จะทำให้เกิดกลิ่นเหม็นในครัวเรือนและในชุมชน ผลผลิตที่ได้จากการเลี้ยงไส้เดือนดิน คือ ปุ๋ยมูลไส้เดือนดิน ไส้เดือนดิน และเมื่อเลี้ยงไประยะหนึ่งก็จะมี การขยายพันธุ์สามารถนำไปเพิ่มผลผลิต นำไปเป็นอาหารสัตว์ เช่น ไก่ ปลา กุ้ง เป็นต้น มูลไส้เดือนเป็นปุ๋ยที่ดีมากมีธาตุอาหารสูง ปลอดภัยสำหรับพืช เพราะมีค่า pH 6.5 ซึ่งมีสภาพที่เป็นกลาง ไม่เป็นกรดหรือด่าง เมื่อนำมาใส่บำรุงต้นไม้แล้ว ต้นไม้

จะเจริญเติบโตดี ดินร่วนซุยมาก ส่วนฉีไส้เดือนดินได้มาจากขยะที่ย่อยสลายผ่านไส้เดือนที่ดูคกิน ผ่านลำไส้ถ่ายออกมาจะได้น้ำที่เป็นส่วนเกินจากความชุ่มชื้นในภาชนะเลี้ยงหยดออกมาเราเรียกว่า ฉีไส้เดือน นำมาตั้งพักไว้ให้ตกตะกอนใช้เวลา 1 เดือนแล้วนำไปใช้ เป็นปุ๋ยหรือฮอร์โมนเร่งดอกเร่งผลได้เป็นอย่างดี ทำให้ผลไม้กรอบหวานขึ้น เพราะในฉีไส้เดือนมีฟอสฟอรัสและโพแทสเซียมสูง ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“เป็นปุ๋ยที่สุดยอดมาก ทั้งมูลไส้เดือนและฉีไส้เดือน ทดลองใช้แล้วสุดยอดมากเลยครับ”

(นาย ค (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“ผักและผลไม้ในแปลงเจริญเติบโตดีมากครับ ไม่ต้องใช้ปุ๋ยอื่นเลยก็ได้”

(นาย จ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

ภาพที่ 20 ไส้เดือนดินสีแดง

ปัจจุบันการเลี้ยงไส้เดือนดินมีการเลี้ยงอย่างแพร่หลายส่งผลให้ผู้เลี้ยงที่นอกจากจะมีปุ๋ยที่ตีไว้ใช้เองแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้ให้กับผู้เลี้ยงและครอบครัวได้เป็นอย่างดี ไส้เดือนมี 2 ประเภท คือ ไส้เดือนที่เป็นโทษกับต้นไม้ทำให้เกิดโรครากเน่า โคนเน่ากัดกินรากต้นไม้ คือ ไส้เดือนฝอยมีขนาดตัวเล็กเท่าเส้นด้าย ส่วนอีกประเภทหนึ่งคือไส้เดือนดินแบ่งออกเป็น 2 ตระกูล

คือ สีเทา และสีแดง สีเทา คือ ไล้เดือนดินที่อยู่ในห้องดินตามพื้นบ้านทั่วไป ตัวจะใหญ่ มีผิวหนัง มีอยู่ประมาณ 99% ส่วนสีแดง คือ ไล้เดือนดินที่นำมาเลี้ยงกัน ขนาดตัวเล็ก มีเพียงแค่ 1% ในโลกเท่านั้น ใกล้เคียงสูญพันธุ์เนื่องจากผิวหนังบางไม่สามารถมุดลงดินได้ลึกเกิน 1 ฟุต เมื่อเจอ ไฟป่า ยาฆ่าแมลง การเผาขยะหรือตอซังก็จะตายหมด อาศัยอยู่ในสวนเกษตรธรรมชาติ และในฟาร์มที่เลี้ยงโดยส่วนใหญ่ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

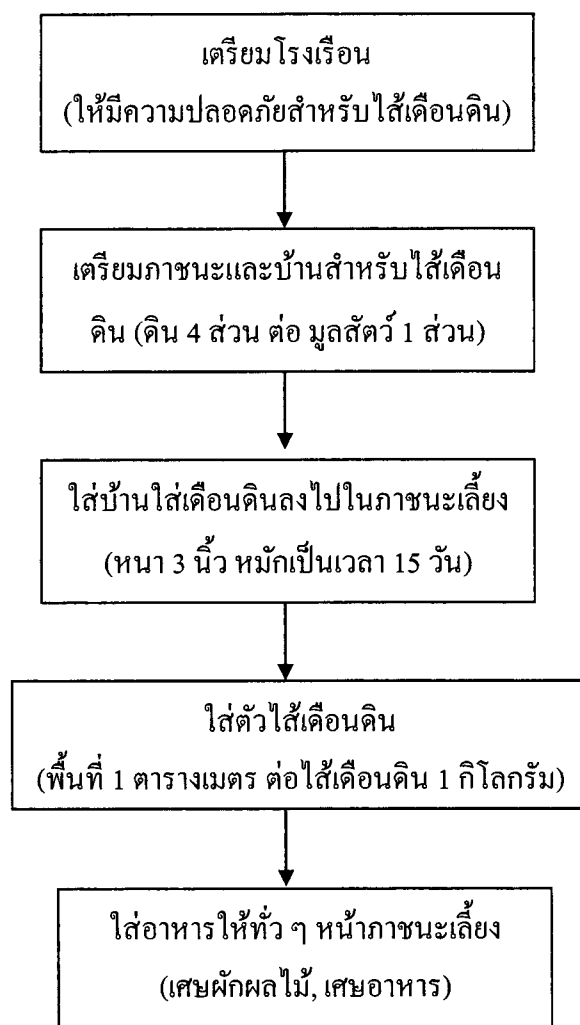
“ผมนำกลับไปเลี้ยงที่บ้าน ได้ผลดีครับ มีคนสนใจมากและเริ่มจำหน่ายได้แล้วครับ”

(นาย ฎ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“ผมเพิ่งรู้จักสายพันธุ์ไล้เดือนจากที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ฯว่ามีหลายสายพันธุ์ และเลือกใช้สายพันธุ์สีแดง เพราะกินอาหารเก่งที่สุด” (นาย ช (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

สำหรับวิธีการเลี้ยงไล้เดือนดินนั้นต้องเตรียมโรงเรียนให้มีความปลอดภัย มีหลังคา กันแดดกันฝน มีมุ้งลวดกันนก แมลงและศัตรูของไล้เดือนดิน เตรียมภาชนะเลี้ยง โดยใช้ดิน 4 ส่วน มูลวัว 1 ส่วน หมักไว้ 15 วัน ใส่ลงภาชนะเลี้ยงให้สูงจากพื้นภาชนะ 3 นิ้ว แล้วปล่อยตัวไล้เดือนดิน พื้นที่ 1 ตารางเมตร ต่อ ไล้เดือนดิน 1 กิโลกรัม ใส่ขยะประเภทผักและผลไม้ลงทับหน้าไว้เพื่อให้เกิดความชุ่มชื้นและเป็นอาหารของไล้เดือนดิน

จากความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไล้เดือนดินเพื่อกำจัดขยะอินทรีย์และผลิตปุ๋ย ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 21 ขั้นตอนการเลี้ยงใส่เดือนดินเพื่อกำจัดขยะและผลิตปุ๋ย

4. การปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติ

การปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติเป็นการทำการเกษตรตามแนวพระราชดำริที่พระองค์ท่านทรงสั่งสอน ทำตัวอย่างให้ดูตามโครงการหลวงต่าง ๆ และปรารถนาที่จะให้คนไทยเลิกใช้เคมีหันกลับมาทำเกษตรแบบธรรมชาติเพราะเป็นเกษตรแบบยั่งยืน ลดรายจ่ายในการผลิต ไม่ต้องใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง เพิ่มรายได้โดยที่เมื่อผลผลิตออกมาแล้ว ตลาดต้องการราคาที่เหมาะสมผลทำให้ต้นทุนต่ำ ผลตอบแทนสูง เป็นการผลิตอาหารปลอดภัยเพราะการปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติจะยุ่งยากในช่วงแรก ๆ และเมื่อทำอย่างต่อเนื่องและเข้าใจแล้วจะง่ายมาก และที่สำคัญในพืชผักทุกชนิดมีสรรพคุณทางยาทั้งสิ้น แต่ที่ผ่านมากะบวนการผลิตผักและผลไม้มีการใช้สารเคมีกันสูงมาก จนทำให้เกิดสารเคมีตกค้างเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค แต่ปัจจุบันคนได้ตื่นตัวกันมาก

ในเรื่องของสุขภาพ จนทำให้คนหันกลับมาศึกษาเรียนรู้และลงมือปฏิบัติเกี่ยวกับการทำเกษตรแบบธรรมชาติมากขึ้น และหันมาบริโภคผักและผลไม้ที่เป็นเกษตรธรรมชาติมากขึ้น ทำให้ความต้องการของตลาดมีแนวโน้มที่ดีขึ้น

ภาพที่ 22 การปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติ

ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

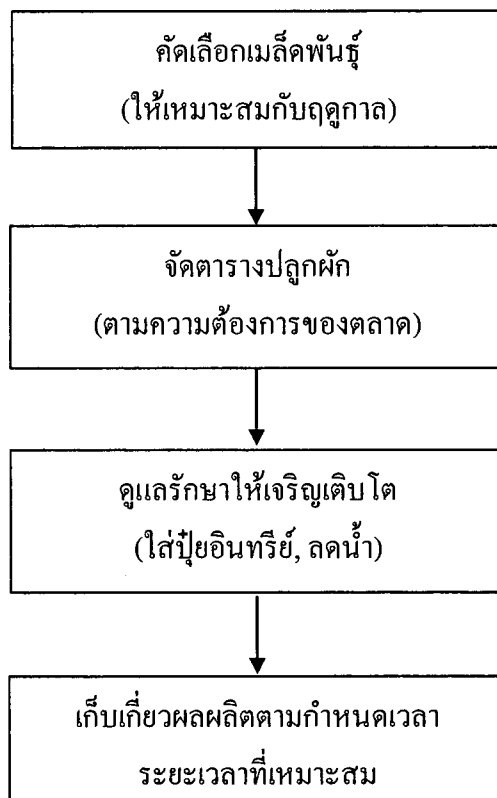
“เริ่มต้นเรียนรู้ใหม่ ๆ คูเหมือนจะยาก มีขั้นตอนมาก เมื่อทำอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญแล้วจะรู้สึกว่าง่ายและเกือกลกัน” (นาย ภู (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“ผักและผลไม้แบบเกษตรธรรมชาติเป็นที่ต้องการของตลาดปลูกแล้วขายได้ราคา” (นาย ต (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

วิธีการปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติ เริ่มตั้งแต่เลือกพันธุ์พืชให้เหมาะสมกับฤดูกาล เช่น ผักบางชนิดปลูกได้กับอากาศเย็น ดังนั้นถ้าหากจะปลูกในจังหวัดชลบุรี ก็ควรจะปลูกในฤดูหนาว เช่น ผักกาดขาวปลี กะหล่ำปลี เป็นต้น เหมาะสมกับภูมิประเทศ เช่น กาแฟบางสายพันธุ์ปลูกได้เฉพาะที่เป็นพื้นที่ราบสูงที่สูงกว่าระดับน้ำทะเล ผลไม้บางชนิดที่ปลูกได้เฉพาะพื้นที่ในภาคเหนือเท่านั้น เป็นต้น และต้องปลูกให้ตรงตามความต้องการของตลาดในปัจจุบัน ทั้งคุณภาพและปริมาณ

ก็จะทำให้ผลผลิตสามารถจำหน่ายได้หมดและได้ราคาตามที่เราต้องการไม่ถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง

จากความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นภาพที่ 23 ได้ดังนี้

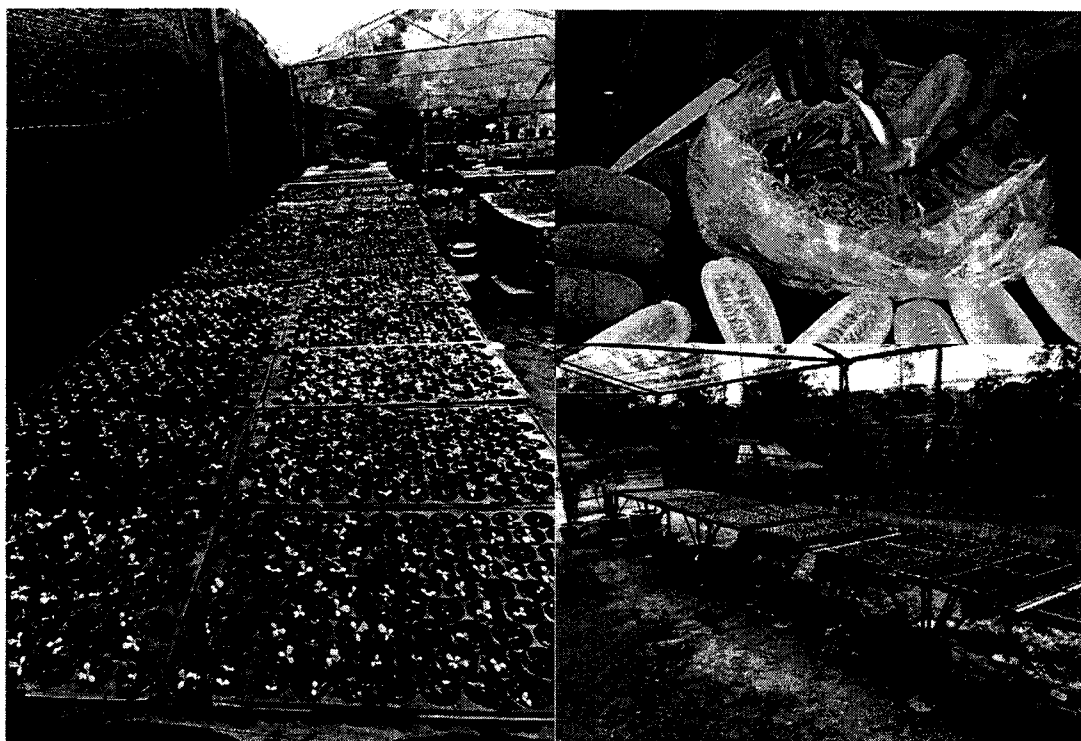

ภาพที่ 23 ขั้นตอนการปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติ

5. การเก็บเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาติ

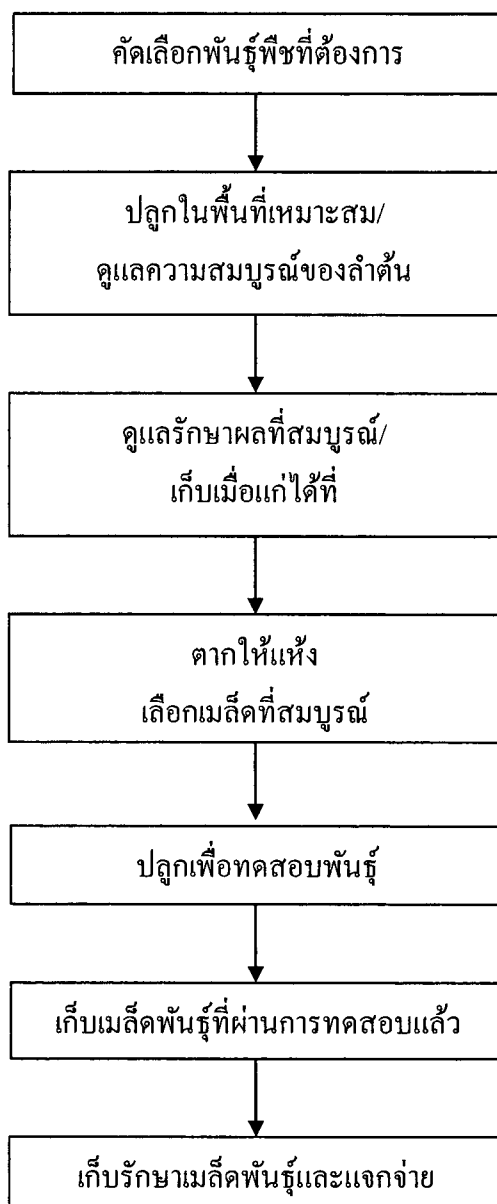
ในปัจจุบันมีเมล็ดพันธุ์ที่ถูกผสมอยู่ในท้องตลาดมาก ทำให้เกษตรกรต้องใช้ต้นทุนสูงขึ้นและไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์มาปลูกต่อได้ ดังนั้นจึงต้องเลือกเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาติและช่วยกันปรับปรุงพันธุ์ เก็บรักษาสายพันธุ์ที่ดี โดยใช้กระบวนการเก็บเมล็ดพันธุ์แบบเกษตรธรรมชาติ เริ่มตั้งแต่การปลูกดูแลความสมบูรณ์ของลำต้น การปล่อยผลที่มีลักษณะตามมาตรฐานสายพันธุ์ ให้แก่จนถึงระยะเก็บเกี่ยวแล้วนำไปตากให้แห้ง จากนั้นก็แกะเอาเมล็ดที่สมบูรณ์เก็บไว้ทำพันธุ์ต่อ และต้องมีการปลูกเพื่อทดสอบพันธุ์อีกเพื่อจะได้มั่นใจจะต้องจัดสรรพื้นที่ปลูกให้สมดุลไม่ใกล้กันจนเกินไปสำหรับพันธุ์เดียวกันแต่ต่างที่มาเพราะป้องกันการกลายพันธุ์และที่สำคัญต้องมีการบันทึก

ประวัติที่มา ลักษณะเด่น ลักษณะค้อย การปรับปรุงพันธุ์ และการทำให้สายพันธุ์นิ่งโดยการคัดเลือก
 ผลผลิตที่คุณภาพตรงตามมาตรฐานแล้วนำไปปลูกและเก็บผลผลิตใหม่ ทำซ้ำ ๆ จนมั่นใจว่าคุณภาพ
 ตรงตามมาตรฐานแล้ว การเก็บรวบรวม การจำหน่าย และการแจกให้ผู้ที่สนใจนำไปใช้ปลูก
 ในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อไป เพื่อเป็นการเผยแพร่และแบ่งปันตามคำสอนของพระองค์ท่านต่อไป

ภาพที่ 24 การเพาะเมล็ดพันธุ์

จากความรู้เกี่ยวกับการเก็บเมล็ดพันธุ์เกษตรกรรวมชาติข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็น
 ภาพที่ 25 ได้ดังนี้

ภาพที่ 25 ขั้นตอนการเก็บเมล็ดพันธุ์

อย่างไรก็ตามความรู้ด้านเกษตรกรรมชาติที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ นำมาใช้ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงล้วนสอดคล้องเกื้อกูลกันจะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรกรรมชาติ คือ ต้นทุนต่ำ รายได้ดี เป็นที่ต้องการของตลาด ทำแล้วมีความสุข โดยในเบื้องต้นเริ่มต้นใหม่ ๆ ต้องศึกษาหาความรู้ ค้นคว้าเพิ่มเติม ลองผิดลองถูก แลกเปลี่ยนความรู้เมื่อเข้าใจ ศรัทธา และเห็นผลแล้วจะเกิดความสุขมาก การเกษตรใหม่ ๆ ต้องมีการเติมปุ๋ย ฉีดสาร

ไล่แมลงเป็นวงรอบ แต่เมื่อทำไปอย่างต่อเนื่องและจนเห็นผลแล้วต่อมาก็แทบไม่ต้องไล่หรือใช้สารไล่แมลงใด ๆ อีกเลย เรียกได้ว่าเป็นการทำเกษตรที่ดีมากเพราะต้นทุนค่าใช้จ่ายแรงงานน้อย สิ่งที่เคยทำช่วงแรก ๆ เช่น ปรับปรุงดิน ผลิตปุ๋ย และสารไล่แมลงสูตรต่าง ๆ ก็ไม่จำเป็นต้องทำเพราะเมื่อโครงสร้างของดินดีแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องทำอะไรอีกแล้วและปุ๋ยที่ผลิตก็จำหน่ายแลกเปลี่ยนเป็นรายได้เสริม และนี่คือการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้อย่างแท้จริง

ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“จากที่ผมได้เรียนรู้จากที่นี่มาเกือบ 2 ปี ทำให้ผมมีความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับเกษตรแบบธรรมชาติมากขึ้น รู้สึกว่าไม่ยากอย่างที่คิด ทำแล้วมีความสุข รู้สึกปลอดภัย ทำให้มีแนวคิดที่จะเอากลับไปปรับใช้หลังปลดประจำการออกไปเพราะทุกอย่างที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ แห่งนี้ทำล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องใกล้ตัวอย่างการเปลี่ยนขยะให้เป็นประโยชน์ เช่น การทำปุ๋ยหมัก การเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อกำจัดขยะ เป็นต้น” (นาย ณ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“เกษตรธรรมชาติคือการทำการเกษตรแบบยั่งยืน ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ผมเคยสงสัยว่าปลูกผักแล้วไม่ได้ใส่ปุ๋ยใดๆเลย ทำไมผักถึงได้เจริญเติบโตดี” (นาย ชู (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 คน เกี่ยวกับการจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 มิติ ดังต่อไปนี้

1. เป้าหมายของการจัดการความรู้

ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ มีเป้าหมายของการจัดการความรู้ คือ เพื่อให้บุคลากรเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติในกลุ่มงานต่าง ๆ เพื่อจะได้นำองค์ความรู้ที่ตนเองพัฒนาตนเองให้เกิดความชำนาญและความเข้าใจในงานที่ตนเองรับผิดชอบและสามารถนำกลับไปปรับใช้กับครอบครัวได้เป็นอย่างดี พร้อมนำมาพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ และบุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ได้อย่างเหมาะสม และเพื่อนำความรู้ที่รวบรวมได้ไปสอนรุ่นน้องต่อไปได้ ซึ่งการจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงมีเป้าหมายเหมือนกันทั้ง 5 กลุ่ม คือ การปรับปรุงดิน การผลิตปุ๋ย และสารไล่แมลง การเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อกำจัดขยะและผลิตปุ๋ย การปลูกผักแบบธรรมชาติ การเก็บเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาติ ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ อบรมสั่งสอนให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้” (นาย ชม (นามสมมติ),

สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“ผมสามารถนำความรู้ต่างๆนำไปปรับใช้พัฒนาตนเอง พัฒนางานที่ทำในศูนย์ ฯ และนำกลับไปปรับใช้ในครอบครัวได้ด้วย” (นาย ข (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

2. การแลกเปลี่ยนความรู้

บุคลากรภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ มีการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติเกิดขึ้นทั้งการแลกเปลี่ยนกันภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ และภายนอกศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ

การแลกเปลี่ยนความรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ ได้แก่

2.1 แลกเปลี่ยนความรู้กับครู โดยการเปิดตารางสอนรวมภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ มีฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ โดยจะเปิดสอนให้กับบุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ มีการอบรมหน้าแถวโดยครูเป็นการอบรมสั่งสอนปรับเปลี่ยนความคิดให้ตรงกัน ตารางปฏิบัติงานประจำวันของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ จะมีการแถววันละ 3 ครั้ง เข้าแถวเช็คยอด อบรม และจ่ายงานเขตรับผิดชอบ บ่ายแถวเช็คยอดปรับปรุงแก้ไขงานและจ่ายงานเพิ่มเติมตามเขตรับผิดชอบ เย็นแถวเช็คยอด สรุปผลการดำเนินงานในแต่ละวันและสอดแทรกองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้ ในระหว่างวันก็จะมีอบรมให้กับบุคลากรภายในศูนย์การเรียนรู้ ฯ เพิ่มเติม ซึ่งการจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับครู

ภาพที่ 26 แถวเชือกขอด สรูปผลการดำเนินงานในแต่ละวันและสอดแทรกองค์ความรู้ต่าง ๆ จากครู

2.2 แลกเปลี่ยนความรู้จากรุ่นพี่รุ่นน้องจะเป็นรูปแบบรุ่นพี่นำรุ่นน้องทำงาน และสอนงานกัน มีการทำงานร่วมกันแลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมงานล้วนซึ่งการจัดการความรู้ เศรษฐกิจแบบพอเพียงมีการแลกเปลี่ยนความรู้จากรุ่นพี่รุ่นน้องเหมือนกันทั้ง 5 กลุ่ม คือ การปรับปรุงดิน การผลิตปุ๋ย และสารไล่แมลง การเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อกำจัดขยะและผลิตปุ๋ย การปลูกผักแบบธรรมชาติ การเก็บเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาติ ดังคำให้สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ตั้งแต่ผมเข้ามาในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ก็ได้รับความรู้แขนงต่าง ๆ จากครู อบรมสั่งสอนให้ใช้งาน ดำหนิ และแก้ไขงานให้ มีรุ่นพี่สอนงานให้ นำผมทำงานและสอบถาม แลกเปลี่ยนความรู้กันบ้าง เช่น นาย ง สอนการทำปุ๋ย นาย ก สอนการขยายพันธุ์พืช นาย ข สอนผมเลี้ยง ไส้เดือนและทำแปลงผักเกษตรผสมผสาน” (นาย ค (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“ครูสอนให้ความรู้ผมทุกเรื่อง และนำมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ๆ รุ่นพี่ ที่นำทำงาน และสอนงานให้อีกครับ” (นาย ท (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

ภาพที่ 27 รุ่นพี่สอนงานและนำรุ่นน้องทำงาน

นอกจากนั้น ได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ภายนอกศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ดังนี้

1. การพูดคุย แสดงความคิดเห็น ได้ตอบข้อซักถามกับผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงานภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงานภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ มีทั้งผู้ที่รู้อยู่แล้ว และผู้ที่ไม่มีพื้นฐานเลย เมื่อพูดคุยกันจะเกิดประเด็นต่าง ๆ ที่เพิ่มความรู้ให้กับทั้งบุคลากรภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ และผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงานด้วย ซึ่งการจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียง มีการแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยการพูดคุยเหมือนกันทั้ง 5 กลุ่ม คือ การปรับปรุงดิน การผลิตปุ๋ย และสารไล่แมลง การเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อกำจัดขยะและผลิตปุ๋ย การปลูกผักแบบธรรมชาติ การเก็บเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาติเพราะมีการพานำชมทั้ง 5 ฐานการเรียนรู้

2. การออกไปศึกษาดูงานจากศูนย์การศึกษาต่าง ๆ เพิ่มเติม ที่ในปัจจุบันมีหลายที่เปิดให้เข้าไปศึกษาดูงาน มีให้เลือกเสียและไม่เสียค่าใช้จ่าย มีพิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ ทั้งของรัฐบาล และเอกชน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคคลอื่น ๆ เช่น การเลี้ยงไส้เดือนดินเอากำจัดขยะอินทรีย์และผลิตปุ๋ย จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ฟาร์มไส้เดือนทองจากจังหวัดราชบุรี และการเก็บเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาติจากศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรกรมวัดญาณวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่การจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียง มีการแลกเปลี่ยนความรู้จากการออกไปศึกษาดูงานเกิดขึ้นใน 3 กลุ่ม คือ การปรับปรุงดิน การผลิตปุ๋ย และสารไล่แมลง การปลูกผักแบบธรรมชาติเพราะเป็นพื้นฐานของการทำการเกษตร ดังคำสัมภาษณ์

“ผมได้รับความรู้จากครู พี่ และเพื่อน ๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ จนผมมีโอกาเป็นวิทยากรของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ทำให้ผมอยากมีความรู้เพิ่มเติม โดยการแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงาน เมื่อกลับไปบ้านก็ไปหาความรู้เพิ่มเติมจาก

ทางบ้าน เช่น พ่อ-แม่ ลุง น้ำ ที่ทำอยู่ทางบ้าน เช่น เกี่ยวกับการปลูกพืชสมุนไพร การเก็บเมล็ดพันธุ์พืช เป็นต้น” (นาย ถ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“ได้ความรู้จากการแลกเปลี่ยนกันภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ เป็นส่วนใหญ่” (นาย ฉ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“ตั้งแต่เข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ผม และเพื่อนได้รับความรู้ และได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับคนภายในศูนย์เป็นส่วนใหญ่ ตั้งแต่เริ่มต้น โดยครูจะเป็นผู้วางตารางสอน และอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ทุกคนภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ แลกเปลี่ยนกับรุ่นพี่โดยรุ่นพี่จะสอนงานและนำทำงาน เช่น นาย ค สอนเรื่องปลูกหญ้าอาหารสัตว์ นาย ค สอนเรื่องทำปุ๋ย เป็นต้น และยังได้รับความรู้จากทางบ้าน เนื่องจากพ่อ-แม่ก็ทำอยู่แล้ว แต่ทำแบบชาวบ้าน และที่บ้านผมที่ของแ่ก่นก็มีศูนย์การเรียนรู้ที่ทำแบบนี้เหมือนกัน ผมก็เลยเข้าไปดูเป็นประจำครับ” (นาย จ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“ศูนย์ฝึกและพัฒนาเกษตรกรรวมวัดญาณ ฯ ได้เปิดฝึกอบรมเรื่องเกษตรธรรมชาติ และการเก็บเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาติ ผมโชคดีที่มีโอกาสได้เข้าร่วมอบรม” (นาย ข (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

ภาพที่ 28 แลกเปลี่ยนความรู้กับคณะที่มาศึกษาดูงานและผู้มีประสบการณ์

3. การรวบรวมและการนำความรู้ไปใช้

ทางศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ มีการเก็บรวบรวมความรู้มาจากวิธีการต่าง ๆ มีอยู่ 3 วิธี ดังนี้

3.1 การจัดเก็บความรู้ที่ผ่านการค้นคว้ามาจากอินเทอร์เน็ตในหลาย ๆ ช่องทาง แล้วนำมาจัดเก็บรวบรวมไว้ในคอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาเปิดดูภายหลังหรืออาจจะมีการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

3.2 การจดบันทึกใส่สมุดบันทึกจากสิ่งที่ได้รับรู้มาจากช่องทางต่าง ๆ ทั้งการออกไปศึกษาดูงานนอกสถานที่หรือในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สามารถจดบันทึกได้ เพื่อนำไปรวบรวมเป็นเล่มหนังสือในภายหลัง

3.3 การจดจำ เกิดจากเมื่อมีการเรียนรู้บ่อย ๆ ครั้ง จนทำให้ผู้ที่เรียนรู้เกิดการจดจำความเคยชิน และเกิดความชำนาญด้านต่าง ๆ ในที่สุด

“ความรู้ที่ได้มาจากที่ต่าง ๆ นำมาปรับใช้ร่วมกันทั้งของใหม่และของเก่าเข้าด้วยกันจนได้แบบที่ดีที่สุด และเหมาะสม” (นาย ช (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

4. การสร้างความรู้

บุคลากรเจ้าหน้าที่ในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ มีการสร้างความรู้อยู่ 3 วิธี ได้แก่

4.1 การฟัง จากสิ่งที่ครูอบรมหน้าแถว รุ่นพี่สอนรุ่นน้อง การแลกเปลี่ยนกันระหว่างเพื่อนร่วมงาน จากคนที่เข้ามาศึกษาดูงาน พูดคุยกับคนทั่วไป และมีการจัดตารางการสอนสำหรับเจ้าหน้าที่ในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติทุก ๆ สัปดาห์นำทุกเรื่องจากที่ได้รับฟังมาปรับใช้จนได้ผลและได้องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่

4.2 การดูจากอินเทอร์เน็ต เช่น GOOGLE, ฟิชเกษตรคอม, YOUTUBE จากหนังสือและวารสารเกี่ยวกับการทำเกษตรธรรมชาติ จากรายการโทรทัศน์ สารคดีต่าง ๆ ที่ในปัจจุบันมีการนำเสนออย่างแพร่หลาย การดูจากสื่อต่าง ๆ และจดจำนำมาปฏิบัติ ปรับปรุงให้ดีขึ้นและจดบันทึกเก็บไว้เป็นรูปแบบต่าง ๆ เช่นสมุดบันทึก และจัดเก็บไฟล์ในคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

4.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) จากที่รุ่นพี่ได้สอนงานหรือการที่รุ่นพี่นำปฏิบัติงานจริง ทำให้รุ่นน้องได้เห็นภาพรวมของการทำงาน ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากยิ่งขึ้น การสังเกตนี้จะทำให้เห็นความแตกต่างขององค์ความรู้เก่าและใหม่จากคนหลาย ๆ คน แล้วจึงคัดเลือกนำสิ่งที่มีประโยชน์มาใช้เป็นแนวคิดใหม่จะทำให้งานได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังคำสัมภาษณ์

“ผมมาอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ แห่งนี้ เริ่มแรกด้วยไม่มีความรู้ด้านนี้ติดตัวมาเลย แต่เมื่อได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้จนมีความรู้ ความเข้าใจบ้างแล้ว และได้รับโอกาสให้เป็นวิทยากรสนาม จึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม จากช่องทางต่าง ๆ ทั้งอินเทอร์เน็ตและสื่อต่าง ๆ ทางศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ มีการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในเรื่องต่าง ๆ เช่นสวนครัวผสมผสานจากโพม การเปลี่ยนขยะให้เป็นประโยชน์ เช่น นำไปเลี้ยงไส้เดือน ทำปุ๋ยและเป็นอาหารสัตว์” (นาย จ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

“ผมได้ความรู้เพิ่มเติมมากมายจากวิธีการต่าง ๆ จากครูสอน ฟังจากรุ่นพี่ แลกเปลี่ยนกันระหว่างทำงาน” (นาย ชู (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 30 สิงหาคม 2560)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียง กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และเพื่อศึกษาการจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้นำเอาโมเดลเชกามาประยุกต์ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ และเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key information) จำนวน 20 คน เป็นการรวบรวมจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำผลสรุปผลวิเคราะห์ซึ่งมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ในการนำเสนอ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นเพศชายทั้งหมด เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานจริงภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ซึ่งตรงกับเกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้ในการคัดเลือกบุคลากรจากอายุราชการแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกมีอายุราชการ 1 ปี ตั้งแต่ผลัด 3/ 2559 ถึง 4/ 2559 และกลุ่มที่สองมีอายุราชการ 2 ปี ตั้งแต่ผลัด 3/ 2558 ถึง 2/ 2559

2. สภาพการดำเนินงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า มีการดำเนินงาน 5 ประเภท ได้แก่

- 1) การปรับปรุงดินด้วยวิธีต่าง ๆ ทั้งการใช้ปุ๋ยพืชสด การปลูกพืชตระกูลถั่ว ทำเป็นพืชหมุนเวียน
- 2) การผลิตปุ๋ยและสารไล่แมลงใช้เอง ลด ละ เลิก การใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีฆ่าแมลง เพื่อเป็นการลดรายจ่าย-เพิ่มรายได้ ปุ๋ย และสารไล่แมลงที่ผลิตได้ คือ ปุ๋ยหมัก โดยหมักจากใบไม้ หญ้า กิ่งไม้เล็ก ๆ ปุ๋ยชีวภาพ คือ ปุ๋ยที่ผลิตจากมูลสัตว์ต่าง ๆ เช่น มูลวัว มูลควาย มูลม้า มูลหมู มูลแพะ มูลไก่ เป็นต้น ปุ๋ยน้ำชีวภาพ มีสะดวกในการใช้ฉีดพ่นทางใบ ใช้เป็นปุ๋ยเร่งยอดเร่งใบ 3) การเลี้ยงไส้เดือนเพื่อกำจัดขยะและผลิตปุ๋ย ประโยชน์ที่ได้รับเป็นการช่วยกำจัดขยะอินทรีย์ที่จะทำให้เกิด

กลิ่นเหม็นในครัวเรือนและในชุมชน ผลผลิต คือ ปุ๋ยมูลไส้เดือน ฉีไส้เดือน ปัจจุบันการเลี้ยงไส้เดือนมีการทำอย่างแพร่หลายยังเป็นการส่งเสริมอาชีพสร้างรายได้ 4) ด้านการปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติต้องทำการเลือกพันธุ์พืชให้เหมาะสมกับฤดูกาล เหมาะสมกับภูมิประเทศ 5) การเลือกเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาติและช่วยกันปรับปรุงพันธุ์เก็บรักษาสายพันธุ์ที่ดี

3. การจัดการความรู้เศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ อำเภอเสด็จหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า 1) เป้าหมายของการจัดการความรู้ คือ เพื่อให้บุคลากรเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ฯ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติและนำมาพัฒนาตนเองนำมาใช้พัฒนาศักยภาพในการทำงานภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ฯ และนำไปปรับใช้กับครอบครัวได้ เพื่อเป็นการรวบรวมความรู้ให้เป็นหมวดหมู่และนำความรู้ด้านต่างๆมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติและส่งต่อให้รุ่นต่อรุ่น 2) การแลกเปลี่ยนความรู้ มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันทั้งในและนอกศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ฯ เช่น ครู รุ่นพี่ เพื่อน ๆ รุ่นน้อง จากผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงาน จากญาติพี่น้องของตนเอง และศูนย์การเรียนรู้อื่น ๆ 3) การรวบรวมและนำความรู้ไปใช้ พบว่า ส่วนมากจะลงมือปฏิบัติเป็นผลผลิตออกมาให้เห็นและมีการประยุกต์ใช้ให้ดียิ่งขึ้นและสอดคล้องกัน เกื้อกูลกัน ส่วนการจัดเก็บข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษรนั้นมีน้อยมาก 4) การสร้างความรู้ มีการสร้างความรู้จากวิธีการต่าง ๆ เช่น ได้รับความสั่งสอนจากครู พี่สอนน้อง ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต เอกสาร หนังสือ วารสาร รายการ โทรทัศน์ เป็นต้น จนทำให้ปัจจุบันมีผู้เข้าศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรธรรมชาติภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ฯ มี 5 ประเภท ได้แก่ การปรับปรุงดินด้วยวิธีต่าง ๆ การผลิตปุ๋ยและสารไล่แมลงใช้เอง การเลี้ยงไส้เดือนเพื่อกำจัดขยะและผลิตปุ๋ย การปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติ และการเลือกเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาตินั้น สามารถลดต้นทุนในการผลิตได้สามารถเพิ่มรายได้เป็นอย่างดีทั้งในเรื่องการปรับปรุงบำรุงดินการผลิตปุ๋ยแมลงสารไล่แมลงใช้เองการเลี้ยงไส้เดือนดินเพื่อกำจัดขยะและผลิตปุ๋ยการปลูกผักแบบเกษตรธรรมชาติการเก็บเมล็ดพันธุ์เกษตรธรรมชาติที่ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย โดยการผลิตใช้เองและเมื่อเหลือจึงนำไปจำหน่ายเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิติรัตน์ สีหพันธ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน: กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดอุบลราชธานี มีการดำเนินการทั้งในระดับครอบครัวและระดับ

ชุมชน ในกิจกรรมที่สำคัญคือ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบการลดรายจ่ายซึ่งมีการดำเนินการสำคัญ คือ การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ การผลิตยาฆ่าแมลงจากวัสดุธรรมชาติ กิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบของการเพิ่มรายได้ที่สำคัญคือ การทอผ้า การเพาะเห็ดฟาง การทำหัตถกรรมจากกก และผือ การตีเหล็กงานหัตถกรรมเครื่องจักสาน การปั้นเครื่องปั้นดินเผา การแปรรูปอาหาร และในด้านการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไขยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถพล อุสายุพันธ์ (2551) ได้ศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง: ประสบการณ์ตรงจากชาวบ้าน ในจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านความพอประมาณ ชาวบ้านจะเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ตัวเองก่อน ทำกิจกรรมที่พึ่งตนเองเป็นหลัก ปรับความคิด ปรับวิถีชีวิต ไม่หลงไปกับกระแสบริโภคนิยม ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ งดเว้นสิ่งเสพติดและการมอมเมาทุกชนิด ด้านความมีเหตุผล ชาวบ้านใช้ความคิด การพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะทำกิจกรรมอะไร มีการประชุม จัดเวที แลกเปลี่ยนความรู้ แก้ไขหาร่วมกัน กำหนดข้อตกลง ระเบียบ ข้อบังคับใช้ศักยภาพทั้งภาครัฐ และเอกชนให้เป็นประโยชน์ ด้านภูมิคุ้มกัน ชาวบ้านมีความเป็นตัวของตัวเอง มีเอกลักษณ์ของตัวเอง ปรับวิถีชีวิตและการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ไม่เสี่ยงด้านใดด้านหนึ่งจนสุดโต่ง ใช้ชีวิตแบบไม่ประมาณ โดยมีเงื่อนไข ชาวบ้านจะศึกษาค้นคว้าความรู้ในเรื่องที่จะทำก่อน มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีภูมิปัญญาของตัวเอง มีการถ่ายทอดความรู้ ให้การศึกษาอยู่เสมอ ฝึกอบรม ไปศึกษาดูงาน

2. จากผลการศึกษาพบว่า ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ มีเป้าหมายของการจัดการความรู้ที่ชัดเจน กล่าวคือ ให้นำบุคลากรเจ้าหน้าที่ของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ เห็นถึงประโยชน์ของการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของเศรษฐกิจแบบพอเพียงด้านเกษตรกรรมชาติดำเนินการพัฒนาตนเอง นำมาใช้พัฒนาศักยภาพในการทำงานภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ และนำไปปรับใช้กับครอบครัวได้ การรวบรวมความรู้ให้เป็นหมวดหมู่และนำความรู้ด้านต่างๆมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติและส่งเสริมให้รุ่นต่อรุ่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งในและนอกศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ เช่น ครู รุ่นพี่ เพื่อน ๆ รุ่นน้อง จากผู้ที่เข้ามาศึกษาดูงาน จากญาติพี่น้องของตนเอง และศูนย์การเรียนรู้อื่น ๆ เมื่อได้ความรู้ที่ผ่านการแลกเปลี่ยนมาแล้วก็นำมาวางแผนและลงมือปฏิบัติและในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ แห่งนี้มีการสร้างความรู้จากวิธีการต่าง ๆ เช่น ได้รับความสั่งสอนจากครู พี่สอนน้อง ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต เอกสาร หนังสือ วารสาร ราชการ โทรทัศน์ และการแลกเปลี่ยนความรู้จากบุคคลอื่น เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยรัตน์ กาญจนะจิตรา (2550) จากการศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้ในระบบราชการไทย: กรณีศึกษา กรมส่งเสริมการเกษตร กรมอนามัย และกรมสุขภาพจิต พบว่า การสร้างและค้นคว้าหาความรู้ ส่วนใหญ่จะมีการสร้างและค้นคว้าหาความรู้จากการสอบถามผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์

และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการแสวงหาความรู้ การจัดเก็บความรู้ส่วนใหญ่จะจัดเก็บข้อมูลอยู่ในรูปของแฟ้มเอกสารการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีลักษณะไม่เป็นทางการ ได้แก่ การพูดคุยกันระหว่างกลุ่มเพื่อนที่ไม่เป็นทางการ การสอนงานจากหัวหน้า เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ได้ความรู้ที่เป็นประสบการณ์ที่ฝังอยู่ในตัวของผู้แลกเปลี่ยน และยังคงคล่องในด้านหลักการการดำเนินงานกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ ปานซี (2550) จากการศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาอาชีพการทำขนมโบราณ ชุมชนกุฎีจีน แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า การนำเอาความรู้จากผู้ผลิตซึ่งเป็นความรู้ในตัวคน (Tacit knowledge) และนำมาจัดการความรู้ให้เป็นความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) เป็นการเพิ่มองค์ความรู้ให้แก่แหล่งต้นคว้า

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยสรุปแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ ควรกำหนดให้การจัดการความรู้ (KM) เป็นหนึ่งในนโยบายของหน่วยงาน โดยต้องมีการกำหนดเป้าหมาย และระยะเวลาที่ชัดเจน รวมถึงมีการติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม

2. ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรทั้งภายใน และภายนอกศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ เพื่อการเพิ่มพูนความรู้และส่งเสริมให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจะทำให้ผู้ที่ไม่เข้าใจการจัดการความรู้สามารถเรียนรู้และเข้าใจวิธีการ ได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. จัดฝึกอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้ (KM) แก่บุคลากรภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ เพื่อให้เห็นความสำคัญและนำไปปฏิบัติในหน่วยงานอย่างจริงจัง

2. สร้างความเข้าใจ สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ เรื่องการจัดการความรู้อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะการด้านทำเกษตรกรรมชาติของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ ดังนั้นควรมีการศึกษาด้านอื่น ๆ ของศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ฯ เพื่อจะได้ข้อมูลในการจัดการความรู้ที่ครบถ้วนสมบูรณ์

2. ควรศึกษาการทำวิจัยด้านการจัดการความรู้ทุก ๆ 3-5 ปี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- กนกนารถ ผดุงชัย. (2550). การจัดการความรู้ของบุคลากรกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ โครงการและการประเมินโครงการ, สำนักบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- กิตติญาภรณ์ ชุขลา. (2549). การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการเทศบาลตำบลหนองหิน กิ่งอำเภอหนองหิน จังหวัดเลย. วารสารวิจัยสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 1(2), 60-70.
- กิติรัตน์ สีหพันธ์. (2550). การจัดการความรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน: กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- เกริกไกร แก้วล้วน. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ: กรณีศึกษาการพัฒนาองค์ความรู้โดยเกษตรกร จังหวัดอำนาจเจริญ. คุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ฉวีวรรณ ปานชี. (2550). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาอาชีพการทำขนมโบราณชุมชนกุฎีจีน แขวงกัลปพฤกษ์ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์เทคโนโลยีสารสนเทศมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยบริการและสารสนเทศ, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- จิตติมา ยอดระยับ. (2551). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าบ้านคลองเตย ตำบลบึงกอก อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ดวงเดือน จันทร์เจริญ. (2549). การจัดการความรู้กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, 2(1), 252-263.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2548). องค์การแห่งความรู้: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ส.รัตนไทร.
- นาย ก (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่. สัมภาษณ์.
- นาย ข (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารไล่แมลง/ วิทยากร. สัมภาษณ์.
- นาย ค (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่แปลงสาธิตผสมผสาน/ วิทยากร. สัมภาษณ์.
- นาย ง (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่/ วิทยากร. สัมภาษณ์.

- นาย จ (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารไล่แมลง. สัมภาษณ์.
- นาย ฉ (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่เลี้ยงไส้เดือนดินกำจัดขยะอินทรีย์และเพื่อผลิตปุ๋ย. สัมภาษณ์.
- นาย ช (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่เก็บเมล็ดพันธุ์พืชเกษตรธรรมชาติ. สัมภาษณ์.
- นาย ซ (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่แปลงสาธิตผสมผสาน. สัมภาษณ์.
- นาย ญ (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่เลี้ยงไส้เดือนดินกำจัดขยะอินทรีย์และเพื่อผลิตปุ๋ย. สัมภาษณ์.
- นาย ฎ (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่. สัมภาษณ์.
- นาย ท (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่แปลงสาธิตผสมผสาน. สัมภาษณ์.
- นาย ฒ (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่เก็บเมล็ดพันธุ์พืชเกษตรธรรมชาติ. สัมภาษณ์.
- นาย ณ (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารไล่แมลง. สัมภาษณ์.
- นาย ด (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่เลี้ยงไส้เดือนดินกำจัดขยะอินทรีย์และเพื่อผลิตปุ๋ย. สัมภาษณ์.
- นาย ต (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่. สัมภาษณ์.
- นาย ถ (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่เก็บเมล็ดพันธุ์พืชเกษตรธรรมชาติ. สัมภาษณ์.
- นาย ท (นามสมมติ). (2560, 30 สิงหาคม). เจ้าหน้าที่แปลงสาธิตเกษตรทฤษฎีใหม่/วิทยาการ. สัมภาษณ์.
- ประพนธ์ ผาสุกขีต. (2547). โมเดลปลาทุ. เข้าถึงได้จาก <https://kawisara2537.wordpress.com/2015/11/05/โมเดลปลาทุ/>
- ปิติณัช ไสลบาท. (2550). การจัดการฐานทรัพยากรและโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคมที่เอื้อต่อการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาบ้านนาฝาย ตำบลหัวเรือ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิยรัตน์ กาญจนจิตรรา. (2550). การจัดการความรู้ในระบบราชการไทย: กรณีศึกษากรมส่งเสริมการเกษตร กรมอนามัย และกรมสุขภาพจิต. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 6(3), 98-111.
- ไพโรจน์ พงษ์บุผา. (2552). การดำเนินการจัดการความรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

- รัตนา แสงสว่าง. (2552). *การจัดการความรู้ห้องสมุดชุมชนเคลื่อนที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.). (2546). *คู่มือคำอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546*. กรุงเทพฯ: สิริบุญดีการพิมพ์.
- เสาวลักษณ์ บุญสม. (2560). *บทบาท ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศจากภาครัฐ: กรณีศึกษาบริษัท ผลิตอาวุธภาคเอกชน*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรรถพล อุสายพันธ์. (2551). *องค์ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง: ประสบการณ์ตรงจากชาวบ้านในจังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรและเทคโนโลยิมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตรและเทคโนโลยี่, คณะวิทยาศาสตรและเทคโนโลยี่, มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2559). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พระราชดำรัสของในหลวงแต่พสกนิกรชาวไทย*. เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9590000103291>
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The knowledge-creating company. How Japanese companies create the dynamics of innovation*. New York: Oxford University Press.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth disciplines: The art and practice of learning organization*. London: Century Business.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. เวลา.....ถึง.....น.

ชื่อผู้สัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์

ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล

ผลัด

อายุราชการปีเดือน ตำแหน่งงาน

สถานภาพ โสด สมรส หม้าย/หย่าร้าง

วุฒิการศึกษา.....

ภูมิลำเนา.....

ประเด็นการสัมภาษณ์

คำถามแบ่งออกตามประเภทของการทำเกษตรธรรมชาติ 5 ประเภท โดยแบ่งออกเป็น 4 มิติตามโมเดลการจัดการความรู้ ดังนี้

1. การทำปุ๋ยหมัก

มิติ 1 เป้าหมายของการจัดการความรู้

คำถาม: 1. ท่านคิดว่าความรู้เดิมที่มีในตัวท่านเพียงพอต่อการทำปุ๋ยหมักหรือไม่

2. ท่านเห็นด้วยกับการมีความรู้การทำปุ๋ยหมักเพิ่มขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

3. ท่านคิดว่าการที่บุคลากรในองค์กรมีความรู้ในการทำปุ๋ยหมักนั้น

มีความสำคัญอย่างไรบ้าง พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ 2 การแลกเปลี่ยนความรู้

คำถาม: 4. ท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้การทำปุ๋ยหมักกับคนอื่น ๆ ภายในศูนย์

การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ หรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ ถ้ามี ท่านเห็นว่ามิติดอน

ใดที่ได้แลกเปลี่ยนความรู้แล้วนั้นจะทำให้การทำปุ๋ยหมักดีขึ้นกว่าก่อนที่จะได้มีการแลกเปลี่ยน

ความรู้กัน

5. ท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้การทำปุ๋ยหมักกับคนอื่น ๆ ภายนอกศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ หรือไม่ ถ้ามี ท่านได้แลกเปลี่ยนความรู้กับใครบ้าง แล้วท่าน ได้ความรู้เพิ่มเติมอย่างไร

มิติ 3 การรวบรวมและการนำความรู้ไปใช้

คำถาม: 6. ท่านมีการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมักหรือไม่ อย่างไรบ้าง

7. ท่านมีการเก็บรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมักหรือไม่ อย่างไรบ้าง

8. ท่านมีการนำความรู้การทำปุ๋ยหมักที่ได้จากการค้นคว้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงานหรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ 4 การสร้างความรู้

คำถาม: 9. ท่านได้ความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมักมาจากวิธีการใดบ้าง พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

10. ท่านได้นำความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมักที่มีอยู่เดิม นำมารวมกับความรู้ที่ได้มาใหม่อย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

2. การทำปุ๋ยชีวภาพ

มิติ1 เป้าหมายของการจัดการความรู้

คำถาม: 11. ท่านคิดว่าความรู้เดิมที่มีในตัวท่านเพียงพอต่อการทำปุ๋ยชีวภาพหรือไม่

12. ท่านเห็นด้วยกับการมีความรู้การทำปุ๋ยชีวภาพเพิ่มขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

13. ท่านคิดว่ากรณีที่บุคลากรในองค์กรมีความรู้ในการทำปุ๋ยชีวภาพนั้น

มีความสำคัญอย่างไรบ้าง พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ 2 การแลกเปลี่ยนความรู้

คำถาม: 14. ท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้การทำปุ๋ยชีวภาพกับคนอื่น ๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่หรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

15. ท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้การทำปุ๋ยชีวภาพกับคนอื่น ๆ ภายนอกศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่หรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ3 การรวบรวมและการนำความรู้ไปใช้

คำถาม: 16. ท่านมีการเก็บรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยชีวภาพหรือไม่ อย่างไรบ้าง

17. ท่านมีการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยชีวภาพหรือไม่ อย่างไรบ้าง

18. ท่านมีการนำความรู้การทำปุ๋ยชีวภาพที่ได้จากการค้นคว้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงานหรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ4 การสร้างความรู้

คำถาม: 19. ท่านได้ความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยชีวภาพมาจากวิธีการใดบ้างพร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

20. ท่านได้นำความรู้เกี่ยวกับการทำปุ๋ยชีวภาพที่มีอยู่เดิมนำมารวมกับความรู้ที่ได้มาใหม่อย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

3. การเลี้ยงไส้เดือนดิน

มิติ 1 เป้าหมายของการจัดการความรู้

คำถาม: 21. ท่านคิดว่าความรู้เดิมที่มีในตัวท่านเพียงพอต่อการเลี้ยงไส้เดือนดินหรือไม่

22. ท่านเห็นด้วยกับการมีความรู้การเลี้ยงไส้เดือนดินเพิ่มขึ้นหรือไม่

เพราะเหตุใด

23. ท่านคิดว่าการที่บุคลากรในองค์กรมีความรู้ในการเลี้ยงไส้เดือนดินนั้นมีความสำคัญอย่างไรบ้าง พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ 2 การแลกเปลี่ยนความรู้

คำถาม: 24. ท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้การเลี้ยงไส้เดือนดินกับคนอื่น ๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ หรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

25. ท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้การเลี้ยงไส้เดือนดินกับคนอื่น ๆ ภายนอกศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ หรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ 3 การรวบรวมและการนำความรู้ไปใช้

คำถาม: 26. ท่านมีการเก็บรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดินหรือไม่ อย่างไรบ้าง

27. ท่านมีการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดินหรือไม่ อย่างไรบ้าง

28. ท่านมีการนำความรู้การเลี้ยงไส้เดือนดินที่ได้จากการค้นคว้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงานหรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ 4 การสร้างความรู้

คำถาม: 29. ท่านได้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดินมาจากวิธีการใดบ้าง พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

30. ท่านได้นำความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนดินที่มีอยู่เดิมนำมารวมกับความรู้ที่ได้มาใหม่อย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

4. การปลูกผักอินทรีย์

มิติ 1 เป้าหมายของการจัดการความรู้

คำถาม: 31. ท่านคิดว่าความรู้เดิมที่มีในตัวท่านเพียงพอต่อการปลูกผักอินทรีย์หรือไม่

32. ท่านเห็นด้วยกับการมีความรู้การปลูกผักอินทรีย์เพิ่มขึ้นหรือไม่

เพราะเหตุใด

33. ท่านคิดว่ากรณีที่บุคลากรในองค์กรมีความรู้ในการปลูกผักอินทรีย์นั้น มีความสำคัญอย่างไรบ้าง พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ 2 การแลกเปลี่ยนความรู้

คำถาม: 34. ท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้การปลูกผักอินทรีย์กับคนอื่น ๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ หรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

35. ท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้การปลูกผักอินทรีย์กับคนอื่น ๆ ภายนอกศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ หรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ 3 การรวบรวมและการนำความรู้ไปใช้

คำถาม: 36. ท่านมีการเก็บรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักอินทรีย์หรือไม่ อย่างไรบ้าง

37. ท่านมีการค้นหาหาความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักอินทรีย์หรือไม่ อย่างไรบ้าง

38. ท่านมีการนำความรู้การปลูกผักอินทรีย์ที่ได้จากการค้นคว้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงานหรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ 4 การสร้างความรู้

คำถาม: 39. ท่านได้ความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักอินทรีย์มาจากวิธีการใดบ้าง พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

40. ท่านได้นำความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักอินทรีย์ที่มีอยู่เดิมนำมารวมกับความรู้ที่ได้มาใหม่อย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

5. การเก็บเมล็ดพันธุ์พืช

มิติ 1 เป้าหมายของการจัดการความรู้

คำถาม: 41. ท่านคิดว่าความรู้เดิมที่มีในตัวท่านเพียงพอต่อการเก็บเมล็ดพันธุ์พืชหรือไม่

42. ท่านเห็นด้วยกับการมีความรู้การเก็บเมล็ดพันธุ์พืชเพิ่มขึ้นหรือไม่

เพราะเหตุใด

43. ท่านคิดว่ากรณีที่บุคลากรในองค์กรมีความรู้ในการเก็บเมล็ดพันธุ์พืชนั้น มีความสำคัญอย่างไรบ้าง พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ 2 การแลกเปลี่ยนความรู้

คำถาม: 44. ท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้การเก็บเมล็ดพันธุ์พืชกับคนอื่น ๆ ภายในศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ หรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

45. ท่านมีการแลกเปลี่ยนความรู้การเก็บเมล็ดพันธุ์พืชกับคนอื่น ๆ ภายนอก ศูนย์การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ หรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ 3 การรวบรวมและการนำความรู้ไปใช้

คำถาม: 46. ท่านมีการเก็บรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการเก็บเมล็ดพันธุ์พืชหรือไม่ อย่างไรบ้าง

47. ท่านมีการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการเก็บเมล็ดพันธุ์พืชหรือไม่ อย่างไรบ้าง

48. ท่านมีการนำความรู้การเก็บเมล็ดพันธุ์พืชที่ได้จากการค้นคว้า มาประยุกต์ใช้ในการทำงานหรือไม่ อย่างไร พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

มิติ 4 การสร้างความรู้

คำถาม: 49. ท่านได้ความรู้เกี่ยวกับการเก็บเมล็ดพันธุ์พืชมาจากวิธีการใดบ้าง พร้อมยกกรณีตัวอย่างประกอบ

50. ท่านได้นำความรู้เกี่ยวกับการเก็บเมล็ดพันธุ์พืชที่มีอยู่เดิมนำมารวมกับ ความรู้ที่ได้มาใหม่อย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่างประกอบ